

# CARTEA NEAGRĂ

A RISIPEI BANILOR PUBLICI

ÎN REPUBLICA MOLDOVA

2021

# CARTEA NEAGRĂ

A RISIPEI BANILOR PUBLICI

ÎN REPUBLICA MOLDOVA

2021



**FRIEDRICH NAUMANN  
FOUNDATION** For Freedom.  
Moldova



CHIȘINĂU 2021

## **Coordonatori:**

Petru Macovei  
Sergiu Boghean

## **Redactor:**

Viorica Zaharia

## **Autori:**

Victor Moșneag  
Iurie Sanduța  
Victoria Borodin  
Ion Preașcă  
Tatiana Djamanov  
Lilia Zaharia  
Viorica Zaharia  
Piotr Garciu  
Mariana Colun

## **Paginarea computerizată:**

Angela Ivanesi

Chișinău 2021

Tipar: Bons Offices SRL

Lucrarea a fost publicată de către Biroul pentru România și Republica Moldova al Fundației Friedrich Naumann pentru Libertate, cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Federale Germane, în cadrul proiectului „Dezvoltarea cooperării cu societatea civilă în țările Parteneriatului Estic și Rusia”. Fundația Friedrich Naumann pentru Libertate, dar și Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Federale Germane, nu sunt responsabile pentru conținutul publicației. Părerile exprimate în această publicație sunt exclusiv ale autorilor. Acestea nu reflectă obligatoriu opiniile Fundației Friedrich Naumann pentru Libertate, dar nici ale Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Federale Germane. Această publicație poate fi reprodusă, stocată sau transmisă sub orice formă sau prin orice mijloace doar cu permisiunea scrisă a editorului. Întrebările referitoare la reproducerea în alte condiții decât cele prezentate trebuie adresate Fundației Friedrich Naumann pentru Libertate la adresa: [sofia@fnst.org](mailto:sofia@fnst.org)



Federal Foreign Office

## **DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA**

**Cartea Neagră a risipei banilor publici în Republica Moldova, 2021/** Victor Moșneag, Iurie Sanduța, Victoria Borodin [et al.] ; coordonatori: Petru Macovei, Sergiu Boghean ; Biroul pentru România și Republica Moldova al Fundației Friedrich Naumann pentru Libertate. – Chișinău : S. n., 2021 (Bons Offices SRL). – 72 p. : fot. color.

Aut. indicați pe vs. f. de tit. – Apare cu suportul financiar al Min. Afacerilor Externe al Rep. Federale Germane. – 2000 ex.

ISBN 978-9975-87-887-6.

336.14:343.351(478)

C 27

# CUPRINS

|  |    |
|--|----|
| Cuvânt înainte .....   | 4  |
| Încălzirea pe biomasă: Istoria unui eșec moldovenesc alimentat cu milioanele japonezilor .....   | 5  |
| Banii din spatele uniformei .....  | 15 |
| Unde-i votul electronic din Consiliul municipal Chișinău? .....  | 24 |
| Războiul testelor de sânge .....   | 31 |
| Milioane de lei cheltuite din Fondul Ecologic Național pentru o stație de epurare cu un viitor incert .....                                      | 38 |
| Locuințele sociale din mai multe raioane, construite dintr-un împrumut european, repartizate cu ignorarea criteriilor de selecție .....          | 46 |
| O parte din banii europeni donați Găgăuziei pentru echipament medical a ajuns la o firmă creată urgent de un activist pro-rus de la Comrat ..... | 52 |
| 825 de milioane de lei în 6 ani: firmele vizate în „dosarul licitațiilor trucate în medicină” câștigă în continuare contracte la stat .....      | 58 |

# CUVÂNT ÎNAINTE

„**CARTEA NEAGRĂ a risipei banilor publici în Republica Moldova**” este la cea de-a treia ediție. Acest proiect, implementat în parteneriat cu Asociația Presei Independente (API), a devenit o carte de vizită a activității noastre în Republica Moldova, fiind și o invitație către toți factorii interesați de a lucra împreună pentru un stat mai transparent și mai responsabil față de cetățeni și resursele lor. Ani la rând sunt semnalate cazuri când banii publici, acumulați de la cetățeni prin taxe și impozite, dar și banii care provin din fonduri sau investiții internaționale, se cheltuiesc într-un mod necorespunzător. Uneori poate fi din neglijență, alteori din incompetență. Deseori întâlnim și cazuri de corupție.

Pentru a reflecta echilibrat situația, această carte include cazuri de la diferite niveluri ale administrației publice din Republica Moldova și din diferite regiuni ale țării. În total, vă prezentăm opt investigații jurnalistice independente care se referă la instalarea centralelor pe biomasă în instituții publice, angajări fictive în instituțiile de stat, repartizarea neconformă a locuințelor sociale și alte subiecte de interes public.

În acest an continuăm să ne concentrăm asupra elucidării unor situații de fraudare a fondurilor care provin de la donatori internaționali. Deși procedurile de cheltuire și control a acestor surse sunt mai stricte decât cele naționale, totuși se întâmplă abuzuri și cu fondurile oferite de partenerii care investesc în dezvoltarea țării noastre.

„**CARTEA NEAGRĂ a risipei banilor publici în Republica Moldova**” oferă informații veridice despre modul în care sunt folosiți banii publici, adică banii cetățenilor. Într-un stat de drept și democratic, reprezentanții instituțiilor publice sunt responsabili de utilizarea transparentă și eficientă a acestor resurse, astfel câștigând încrederea populației care plătește taxe și impozite.

Alături de organizațiile și jurnaliștii de investigație implicați vom continua să colectăm cele mai răsunătoare cazuri și situații de cheltuire nejustificată a banilor publici și vom prezenta anual situația în raport cu eficiența utilizării acestora. Însă un astfel de efort necesită și participarea activă a cetățenilor.

În noua ediție veți putea accesa, datorită codurilor QR, și versiunile video ale unor investigații, dar și textele complete, publicate pe platformele mediatice pentru care lucrează jurnaliștii implicați în proiect.

**SERGIU BOGHEAN,**

Coordonator de proiecte Fundația Friedrich Naumann pentru Libertate  
Oficiul România și Republica Moldova

# ÎNCĂLZIREA PE BIOMASĂ ISTORIA UNUI EȘEC MOLDOVENESC ALIMENTAT CU MILIOANELE JAPONEZILOR

VICTOR MOȘNEAG  
ZIARUL DE GARDĂ, octombrie 2021

*În timp ce autoritățile caută soluții alternative gazului rusesc, la 15 km de Chișinău, o fabrică de producere a peleților, care urma să asigure cu energie termică mai multe instituții publice, stă nefuncțională de șase ani.*

*153 de milioane de lei, proveniți din granturi oferite de Guvernul Japoniei, au fost „îngropați” de autoritățile de la Chișinău în construcția Fabricii de producere a peleților și în instalarea a 25 de cazane pe biomasă. Deși cazangeriile și fabrica au fost construite, la șase ani de la lansarea oficială, proiectul este practic nefuncțional. Cazanele sunt utilizate în doar câteva localități, iar fabrica de producere a peleților, care a „înghițit” aproape 70 de milioane de lei, se scufundă în acuzații și în neputința tuturor guvernărilor din ultimii ani de a găsi soluții pentru a o face să funcționeze.*

*„Inițial au fost interese, pe urmă incompetență. Mai în scurt. Problema cea mai mare e că nu au știut cum să fure de aici”, acuză ministrul Agriculturii din perioada implementării proiectului, și el acuzat, la rândul-i, că l-ar fi gestionat defectuos și cu interese.*



**30 iulie 2015.** Nicolae Timofti, președintele țării, însoțit de mai mulți membri ai Guvernului, ajung în comuna Pașcani din raionul Criuleni, localitate aflată la 15 kilometri de capitală. Șeful statului este întâmpinat de Vasile Bumacov, directorul tehnic al Unității de Implementare și Administrare a Proiectului moldo-japonez 2 KR. În acea zi, cu suportul Guvernului Japoniei, care a oferit un grant de circa 12 milioane de dolari, se lansa în Republica Moldova, cu mare fast, prima fabrică de producere a peleților din biomasă. Fabrica urma să proceseze reziduuri agricole, transformându-le în peleți, destinați inclusiv producerii energiei termice, aceasta fiind o contribuție la înlocuirea metodelor tradiționale de încălzire.

### **FABRICA DE PRODUCERE A PELEȚILOR, NEFUNCȚIONALĂ**

În 2021, sute de instituții ale statului, inclusiv școli sau grădinițe, riscă să rămână fără agent termic din cauza crizei gazului. La șase ani de la inaugurare, care urma să propună o alternativă reală încălzirii pe bază de gaze naturale pentru câteva zeci de instituții publice, fabrica de producere a peleților din comuna Pașcani NU activează. De fapt, ea nu a funcționat niciodată în regim normal, utilajul de milioane din interior fiind pornit doar pentru testare.

Astăzi, paznicul de pe teritoriu este singurul element care vorbește despre faptul că obiectul este unul valoros. Cel puțin pe hârtie, clădirile și tehnica din interior au costat circa 69 de milioane de lei.

Ilie Bucuci este de câteva luni directorul Centrului de Perfecționare în Domeniul Mecanizării Agriculturii (CPDMA), instituție care activează pe lângă Agenția pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii (ADMA) și care a primit în gestiune fabrica, la scurt timp după ce a fost dată în exploatare. Responsabilul susține că fabrica nu este funcțională din cauză că proiectul a pornit, din start, cu mai multe curențe. *„Când a fost dată în exploatare, au venit colegii din Japonia, să vadă cum lucrează. Ei au pornit-o. Avem aici și un poster în prima zi cum a activat. Și cam atât. Vedeți că totu-i nou aici. Deci iată, în 2015, a lucrat o oră de vreme. Ea a fost încercată ori de câte ori veneau colegii din Japonia să vadă ce-i cu ea,ăștia căutau niște modalități să arate că lucrează”,* susține Bucuci.

Construcția Fabricii de peleți a făcut parte din proiectul „Utilizarea Eficientă a Combustibilului Solid din Biomasă”, gestionat de către Unitatea de Implementare și Administrare a Proiectului Creșterii Producției Alimentare, actuala ADMA, instituție din subordinea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare (MAIA).

## 69 DE MILIOANE DE LEI „INVESTIȚII” ÎN CONSTRUCȚIE ȘI UTILAJ

Fabrica a fost construită de firma „Lincons” SRL, doar ridicarea clădirilor costând circa 18 milioane de lei. Linia tehnologică utilizată a costat alte 45 de milioane de lei. Ilie Bucuci afirmă că, în 2018, *„s-a solicitat de la Camera de Comerț și Industrie să se vadă încă o dată, totuși, cât costă clădirea în cauză – costul real al afacerii. S-a luat ca bază să se evalueze linia tehnologică. Dacă ea costă ca pe documente, 45 de milioane, în realitate ea-i 15 milioane. Așa a constatat Camera de Comerț, cu evaluatori, specialiști”.*

**ZdG:** *Adică acest proiect nu a costat, în realitate, 69 de milioane de lei...?*

**Ilie Bucuci:** *Evident, evident.*

Timp de șase ani, autoritățile nu au găsit soluții pentru ca Fabrica de peleți să poată deveni funcțională, pasându-și, de fiecare dată, responsabilitățile. În 2016, după ce Partidul Democrat condus de Vladimir Plahotniuc a preluat guvernarea, printr-un contract de societate civilă, fabrica a trecut



în gestiunea firmei „Energ Pellet”, fondată și administrată de un tânăr care avea pe atunci 27 de ani, Alexandru Țurcan, angajat acum în calitate de manager la compania „Acvila Grup”, deținută de familia omului de afaceri Nicolas Nicula. Țurcan a candidat la alegerile parlamentare din iulie curent pe listele Partidului Acasă Construim Europa (PACE), condus de fostul polițist Gheorghe Cavaliuc. Peste cinci luni de la semnare însă, contractul a fost reziliat, fabrica revenind în proprietatea statului.

### **„SĂ RĂMÂNĂ CA UN MONUMENT ISTORIC NU PREA MERITĂ”**

Acum, pentru a o reporni, ar fi nevoie de alte circa 20 de milioane de lei, susțin oamenii implicați de-a lungul timpului în procesul de gestionare și implementare a proiectului. *„Vrem cu orice preț s-o pornim să lucreze, să activeze. E păcat. Să rămână ca un monument istoric nu prea merită, mai ales în ziua de azi, când avem probleme mari cu gazul, vorbim de sisteme alternative de încălzire”,* susține directorul CPDMA.

*„În momentul când ea a fost gândită, planificată, se vede că nu s-a ținut cont de situația reală de pe piață. În primul rând, materia primă. De unde o să ia materie primă pentru așa o fabrică, cu așa capacități, care să lucreze 24 de ore din 24? Al doilea moment este costul produsului finit. El se constituie din costul propriu-zis al fabricii. Ea costă în jur de 70 de milioane (de lei, n.r.) și, respectiv, prețul (peleților, n.r.) nu-i cel mai competitiv pe piață”,* menționează Bucuci, referindu-se la faptul că legislația din perioada implementării proiectului prevedea includerea în prețul peleților a investițiilor în construcția fabricii.

Cu alte cuvinte, la stabilirea prețului de piață al peleților urma să se țină cont de costul fabricii, iar pentru că aceasta a costat circa 69 de milioane de lei, și prețul peleților ar fi fost mult peste media pieței. Pentru ca fabrica să producă atunci peleți la preț de piață, urma să fie votată o lege specială, fapt care însă nu s-a întâmplat.

### **A DOUA ETAPĂ A PROIECTULUI: 85 DE MILIOANE PENTRU 25 DE CAZANE PE BIOMASĂ. DOAR 9 SUNT UTILIZATE**

Proiectul „Utilizarea Eficientă a Combustibilului Solid din Biomasă” nu a constat doar în construcția Fabricii de producere a peleților.

Guvernul Japoniei a alocat alte circa 85 de milioane de lei pentru procurarea și asamblarea a 25 de cazane pe biomasă, dintre care 24 urmau să fie instalate la instituții publice, în special în școli, iar un cazan era destinat să fie instalat la Fabrica de pește. Cazanele pe biomasă, la modul ideal, urmau să fie alimentate cu pește produs la fabrica din Pașcani. Realitatea însă și aici a fost diferită de planurile inițiale.

*„Din 24 de cazangerii, numai 9 funcționează. Restul nu-s puse în funcțiune, nu a fost dusă activitatea până la capăt. Relațiile dintre primărie, școală, ministerele de resort... și, ca rezultat, nu prea activează. A fost un gând foarte bine-venit atunci și suntem recunoscători Guvernului japonez că au intrat în esență. Ce s-a întâmplat la nivel politic, asta e altă întrebare. Cum au fost selectate acele primării, unde s-au dat cazanele respective, cum au fost puse în funcțiune, iarăși este o altă întrebare. Acolo s-au investit în jur de 80 de milioane de lei. Niște sume enorme, enorme”, constată Ilie Bucuci.*

### **„ASTA NU..., NICIO LOGICĂ NU-I. A COINCIS CU ÎNCHIDEREA INSTITUȚIEI”**

Cazangeria pe bază de biomasă din localitatea Mașcăuți, raionul Criuleni, este una dintre cele 15 astfel de cazangerii din proiect care nu funcționează, deși fiecare a costat circa 3,5 milioane de lei. La Mașcăuți, cazanul urma să producă energie termică pentru două clădiri – a școlii și a primăriei, aflate alături una de alta. Doar că, la scurt timp după ce a fost instalat, autoritățile au decis să închidă școala, comasând-o cu o altă instituție de învățământ, iar primăria a fost conectată la gaz. Astfel, cazangeria pe biomasă a rămas doar la nivel de proiect. Și stă nefuncțională deja de câțiva ani.

Valeriu Carțîn, primarul comunei Mașcăuți, susține că atunci când a fost inițiat proiectul, nu se știa că școala va fi închisă. *„Păi ce, avea să procedăm că, știind că școala o închidem, dați să facem cazangerie. Asta nu..., nicio logică nu-i. A coincis cu închiderea instituției. Noi am mers pe etape și a fost reținere, nu din partea noastră, dar... taman când au venit și au instalat-o... Vara au instalat-o, iar noi toamna am ridicat copiii, pentru că a fost decizia Consiliului Raional”,* afirmă primarul.

Valeriu Carțîn spune că, dacă ar fi posibil, și-ar dori să aducă cazangeria la cealaltă școală, dar este sceptic în privința eficacității acestui

proces și crede că cel mai bine ar fi să fie încălzită Casa de cultură din apropierea cazangeriei, deși proiectul a fost creat pentru școală.

**Valeriu Carțin:** *Este o soluție la nevoia asta, pentru că ei au adus-o așa, întreagă. Cum au adus-o, așa noi putem s-o ridicăm.*

**ZdG:** *Ați făcut vreo solicitare în sensul ăsta?*

**Valeriu Carțin:** *Nu, n-am făcut. Uitați-vă, nu-i așa de simplu. Bine, noi o ducem, noi avem traseul ăsta... Totuși, eu nu cred că dacă o ridicăm o să se întâmple ceva, nu că bun, dar îmi pare că nu o să fie posibil. Și totuși, parcă cred că trebuie să ne ducem la Casa de cultură cu ea.*

**„NU AM CE SĂ VĂ SPUN.  
CU PRESA NU VREM SĂ DISCUTĂM”**

În satul Micăuți din raionul Strășeni, cazangeria pe bază de biomasă se află în imediata apropiere a școlii. Instituția de învățământ preferă însă să utilizeze gazul natural pentru încălzire, iar cazanul pe biomasă nici măcar nu a fost conectat vreodată. Directoarea Gimnaziului din Micăuți a refuzat să discute la subiect, spunându-ne doar că preferă încălzirea instituției pe bază de gaz.

Și primarul satului a evitat să vorbească la temă. Vasile Dolghii, care conduce localitatea din 2011, a cerut să-i trimitem întrebările prin poștă: *„În formă scrisă vă adresați și eu o să vă dau răspuns oficial. În formă scrisă vă adresați, care sunt întrebările. Nu am ce să vă spun. Cu presa nu vrem să discutăm”.*

**„CE AVEM NOI – PAIE, BEȚE DE RĂȘĂRITĂ, CE MAI ESTE,  
ELE SE FOLOSESC ȘI ASTA E FOARTE BINE”**

Comuna Ivancea din raionul Orhei este una dintre puținele localități implicate în proiect care utilizează cazanele pe biomasă. La Furceni, sat care face parte din componența comunei, cazanul a încălzit până acum grădinița, urmând ca, începând cu iarna curentă, să încălzească și școala din localitate.

Și în Brănești, localitate aflată și ea în componența comunei Ivancea, cazangeria pe bază de biomasă funcționează, iar primarul afirmă că, dacă este dorință, cazanele pe bază de biomasă pot fi o soluție reală pentru a furniza energie termică.

„Diferență (între cazenele pe gaz și cele pe biomasă, n.r.) când gazul era ieftin nu era. Cam era la un nivel. Dar, reieșind din situația de astăzi, cu eficiența energetică, cu gazul, e clar că este bine-venit (cazanul pe biomasă, n.r.). Noi suntem foarte mulțumiți. Probleme cu materia primă nu sunt. Sunt mulți. Noi am preferat persoana care este aici în raion la noi, face peleți. E bine, ok, preț are bun. De aceea nu avem probleme deloc. Ce avem noi – paie, bețe de răsărită, ce mai este, ele se folosesc și asta e foarte bine. De ce trebuie să le dăm foc undeva pe deal când noi putem să le folosim și să facem un lucru bun? Pentru ce să cheltuim gazul dacă se poate chestiile noastre, pe care le avem, să nu le aruncăm la gunoi, dar să le folosim, mai ales că acum e criză și nu se știe ce o să fie mai departe”, a comentat Boris Ochișor, primarul comunei Ivancea.

### **MAJORITATEA PRIMĂRIILOR CARE AU BENEFICIAT DE PROIECT ERAU CONDUSE DE PRIMARI LIBERAL-DEMOCRAȚI**

Construcția fabricii de peleți din Pașcani și instalarea celor 25 de cazane pe biomasă s-a făcut sub umbrela guvernării Partidului Liberal Democrat din Moldova (PLDM), iar cel puțin 16 primari, care au fost selectați pentru a beneficia de proiect, reprezentau acest partid. În alte cazuri, directorii școlilor care urmau să beneficieze de proiect erau afiliați formațiunii aflate atunci la guvernare.

Valeriu Carțîn, primarul comunei Mașcăuți, susține însă că nu a simțit că ar fi fost favorizat și că ar fi obținut proiectul doar pentru că reprezenta PLDM. „Eram (în PLDM, n.r.), dar asta nu a contat. Eu nu știu, de fapt, care-s celelalte 23, dacă-s toți de la PLDM, făceți-vă voi singuri o concluzie, de exemplu. Eu nu pot să spun, că n-o să mă credeți, dar eu n-am văzut apartenența politică”, precizează primarul.

### **VASILE BUMACOV: „NU AU ȘTIUT CUM SĂ FURE DE AICI”**

Vasile Bumacov, ministrul Agriculturii în perioada în care a fost implementat proiectul și unul dintre artizanii și promotorii acestuia prin intermediul ADMA, acolo unde a fost director tehnic după ce a plecat de la minister, spune că nu poartă nicio vină pentru că majoritatea cazanelor pe biomasă, dar și fabrica de peleți, în care s-au investit peste 150 de milioane de lei, sunt astăzi nefuncționale. El este sigur că dacă rămânea la MAIA, proiectul ar fi devenit funcțional.

„Eu l-am elaborat, eu l-am implementat (proiectul, n.r. ), am făcut tot și le-am dat-o (fabrica) gata. Dar eu m-am dus din minister. Cât am fost la minister, a lucrat și centrul, a lucrat și fabrica... adică se pregătea. M-am dus din minister, s-a terminat tot. Îți dai seama ce efort a trebuit ca să strici tot aici ce este, toată murdăria s-o cureți, s-o construiești și ce efort trebuie ca ea să funcționeze? Ca să funcționeze nu este o problemă”, este sigur Bumacov. „Nu funcționează din incompetența miniștrilor Agriculturii care au urmat după mine. Inițial au fost interese, pe urmă incompetență. Mai în scurt. Problema cea mai mare e că nu au știut cum să fure de aici. Asta e cea mai mare problemă. Ei se uită și nu văd cum ar putea face bani aici”, crede fostul oficial.

### „PRIMA MAȘINĂ CARE SE PRODUCE, VOI ȘTIȚI CÂT COSTĂ? PE URMĂ ELE SUNT MAI IEFTINE”

Vasile Bumacov susține că nu ar trebui să se discute despre costul proiectului, pentru că banii au fost oferiți gratuit de către japonezi, proiectul din Republica Moldova fiind unul pilot, replicat ulterior cu succes chiar în Japonia. „Când se face un proiect-pilot, ca ăsta, nu e produs în serie, e un produs nou, niciodată el nu poate să fie ieftin, asta trebuie să fie clar. Acesta a fost generos oferit gratis de Japonia Republicii Moldova. Care-i discuția că a fost scumpă? A fost licitație, în baza licitației s-a făcut asta, compania japoneză a câștigat, a fost monitorizat de JICA. Învinuirea unui om care nicio tangență nu a avut cu fabrica asta, care n-a lucrat nicio zi aici, care n-a făcut un proiect în viața lui, să învinuiască japonezii că au dat utilaj scump, e prostie”, susține Vasile Bumacov.

**ZdG:** Acuzația e că el ar costa mai puțin decât scrie în documente.

**Vasile Bumacov:** Prima mașină care se produce, voi știți cât costă? Pe urmă ele sunt mai ieftine.

### „I-AM AVERTIZAT – SĂ FIȚI ATENȚI, FIINDCĂ SUNT PRIMARI CARE VORBESC FOARTE FRUMOS, DAR N-O SĂ FACĂ NIMIC”

Fostul ministru al Agriculturii afirmă că nu ar fi fost implicat în selectarea primăriilor care au beneficiat de construcția cazanelor pe biomasă, iar faptul că majoritatea reprezentau PLDM ar fi doar niște

coincidențe. „Este scrisoare oficială din Japonia că au confirmat că tot a fost selectat de japonezi. Eu nici la una nu m-am dus. Eram ministru atunci și nu doream probleme, vorbe. Că dacă mă duceam la alt partid, ăștia de la PLDM aveau să facă gălăgie, dacă mă duceam de la PLDM, ceilalți aveau să facă gălăgie. Eu am avut o înțelegere cu japonezii. Atâta timp cât sunt eu ministru, nu mă implic, dar i-am avertizat – să fiți atenți, fiindcă sunt primari care vorbesc foarte frumos, dar n-o să facă nimic. O să-i puneți cazan, o să-i puneți tot, dar el n-o să-l unească la școală și la grădiniță. Și așa și s-a întâmplat”, susține Bumacov, care este sigur că dacă fabrica ar fi fost gestionată de compania „Agrofermotech”, administrată de foștii săi colegi sau parteneri de afaceri, ea ar fi funcționat încă de la lansare. Compania, una afiliată lui Bumacov, a fost cea care a contribuit la instalarea utilajului fabricii de peleți.

„Avea să meargă strună tot. Japonezii, când au terminat aici lucrul, oficial, au declarat că noi considerăm că așa utilaj nou, performant, poate fi administrat numai de echipa care a lucrat cu noi toată perioada asta. Zi și noapte aici au lucrat împreună toți. Așa au propus. Dar pe Sclifos (administratorul firmei „Agrofermotech”, n.r.) imediat au venit și l-au avertizat să nu calce cu piciorul aici. Și omul n-a venit. Și iată de atunci nu pot face nimic. Vă dați seama, vine cineva nou aici. Cine n-ar veni, fără Sclifos nu pot face nimic. Cine-o să se descurce în toată chestia asta? Sau o să facă ceva greșit și o să iasă din funcțiune matricile, o să iasă alte componente din funcțiune și o să trebuiască să plătim bani grei ca să reparăm”, este sigur Bumacov.

Compania „Agrofermotech” a fost fondată în anul 2001, an în care se fonda și proiectul 2KR, de către Sergiu Sclifos (40%), partener de afaceri și fost coleg de lucru cu Vasile Bumacov, Anatolie Prisacaru (40%), tatăl lui Dan Prisacaru, ginerele lui Vasile Bumacov, și Valentin Gaberi (20%), fiul lui Gheorghe Gaberi, cel care, ulterior, devenea viceministru al Agriculturii și director al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor în perioada în care ministru al Agriculturii era Vasile Bumacov.

### **„VOI VĂ DAȚI SEAMA CE STUPID NOI ARĂTĂM AICI...”**

Sergiu Sclifos, administratorul companiei „Agrofermotech”, a confirmat, într-o discuție telefonică purtată cu ZdG, faptul că ar fi fost somat de către reprezentanții unei instituții de stat să renunțe la gestionarea

fabricii de peleți. El crede că proiectul nu funcționează pentru că statul a evitat să contribuie la el cu bani, iar în jurul ei, de-a lungul anilor, au existat mai multe interese și lupte pentru gestionarea fabricii.

Ion Sula și Eduard Grama, miniștrii Agriculturii care l-au succedat în funcție pe Vasile Bumacov, au pasat responsabilitatea pentru ne-funcționalitatea proiectului pe umerii predecesorului lor. *„Proiectul ăsta a fost făcut pe timpul dlui Bumacov și rămâne pe seama dlui Bumacov”*, afirmă Grama.

*„Voi vă dați seama ce stupid noi arătăm aici? Japonezii au venit și ne-au făcut nouă gratis tot și noi ședem și ne uităm unul la altul și căutăm vinovați...”*, concluzionează Vasile Bumacov.

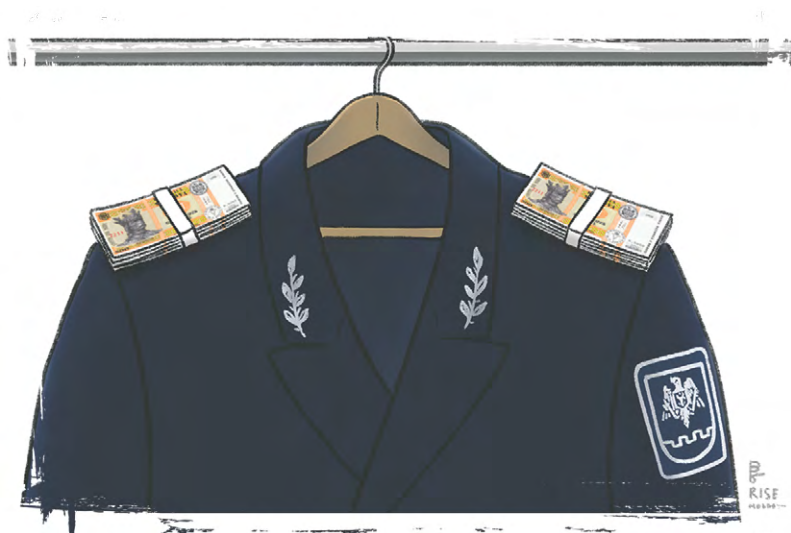
153,4 milioane de lei a costat, în total, implementarea proiectului „Utilizarea Eficientă a Combustibilului Solid din Biomasă”, în care a fost construită Fabrica de peleți și instalate cele 25 de cazane pe biomasă. Toți banii au provenit din granturi oferite de Guvernul Japoniei. Felul cum a fost gestionat acest proiect este investigat, în această perioadă, și de către Procuratura Generală în cadrul unui dosar penal.

# BANII DIN SPATELE UNIFORMEI

IURIE SANDUȚA,  
RISE MOLDOVA, octombrie 2021

*Mai mulți angajați ai Poliției de Frontieră au fost implicați în ultimii ani în scandaluri legate de angajări fictive. RISE Moldova a urmărit cazul unui fost șef de secție de la Centrul Național Anticorupție (CNA) care a ieșit la pensie pe poarta Poliției de Frontieră. Pe hârtie, el a lucrat mai puțin de o lună și a plecat cu indemnizația unică de aproape 100 de mii de lei la eliberarea din funcție. Un avertizor de integritate din cadrul instituției susține că noul coleg nu s-a afișat la birou nicio zi, însă a fost plătit cu bani publici. Avertizorul a raportat acest caz către Serviciul protecție internă și anticorupție al MAI, dar și la CNA. În final s-a ales cu intimidări și a fost demis, iar acum este în drum spre Curtea Europeană a Drepturilor Omului.*





## DE LA VAMĂ LA ANTICORUPȚIE

Virgiliu Mîțu a devenit angajat al Serviciului Vamal în 1999. Aici a lucrat mai mult de zece ani, iar ultima funcție deținută a fost cea de director al Direcției generale fraude vamale. În 2010, după o reformă internă, el a fost eliberat din funcție, însă, în același an, prin judecată, a revenit la birou.

Ulterior, au urmat alte procese. Mîțu cerea să-i fie acordat concediu pe mai mulți ani și un ajutor material. De cealaltă parte, Serviciul Vamal îl căuta pe fostul angajat de la fraude vamale că să recupereze aproximativ 20 de mii de lei, încasați silit printr-un executor judecătoresc de la instituția vamală.

În iulie 2011, fostul șef al Direcției generale fraude vamale a trecut într-o altă poziție publică, fiind angajat în cadrul CNA. În același an, el și-a cumpărat două automobile în valoare totală de aproximativ jumătate de milion de lei – un BMW și un SUV de marcă Honda. În următorii ani, pe lângă cele două automobile, el mai declara trei case și mai multe terenuri, unele fiind moștenite, iar altele – primite prin donație.

Spre finalul anului 2015, Mîțu, din poziția de șef de direcție în cadrul CNA, a fost detașat în funcția de consilier al ministrului de atunci

al Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, Iurie Chirinciuc. Deja în următorul an, CNA a încercat să scape de Mîțu. Mai exact, în iunie 2016, el a fost eliberat din funcție, însă a atacat demisia în instanță și a cerut să fie restabilit, cu achitarea salariului pentru perioada în care a absentat forțat de la muncă.

Printr-un răspuns, CNA ne-a explicat că Virgiliu Mîțu a fost concediat în urma unor modificări interne. La modul practic, funcția lui a fost lichidată. La scurt timp, Mîțu le-a spus judecătorilor că deja s-a răzgândit și renunță la litigiu. Motivul: s-a înțeles cu CNA. Astfel, pe 2 august 2016, el revine la Centrul Anticorupție.

**Centrul Național Anticorupție:** „Ordinul CNA din 23 iunie 2016 a fost anulat. Temei fiind soluționarea pe cale amiabilă a cauzei civile Mîțu Virgiliu vs CNA cu privire la restabilirea în serviciu. În consecință, acesta a fost restabilit într-o altă funcție cu statut special din Centru, conform studiilor și calificării profesionale deținute”.

Pe 29 septembrie 2016, adică la nici două luni de la revenire, el pleacă din nou. De această dată este eliberat prin transfer într-o altă instituție publică.

## DE LA ANTICORUPȚIE LA FRONTIERĂ

Astfel, pe 30 septembrie 2016, Mîțu devine angajatul Poliției de Frontieră (PF). Noua poziție: șef al Secției pregătire fizico-tactică a Direcției formare profesională a Direcției generale resurse umane a Poliției de Frontieră. Solicitat de RISE Moldova, actualul șef al Poliției de Frontieră, Rosian Vasilo, ne-a răspuns că Mîțu a obținut poziția de șef de secție fără concurs public: „Concursul nu se efectuează pentru persoanele angajate prin transfer”. RISE Moldova a solicitat PF să ne pună la dispoziție mai multe dovezi despre angajarea lui Mîțu, însă ne-am lovit de un refuz la solicitarea de informație de interes public.

Conform organigramei, Virgiliu Mîțu avea deasupra sa mai mulți șefi. Direcția formare profesională în care fusese încadrat Mîțu era condusă de Angela Poddubnaia. Ea ne-a spus că nici nu l-a cunoscut pe colegul său. Mai jos prezentăm un rezumat al discuției purtate cu Poddubnaia, inserăm răspunsul lui Mîțu și, totodată, cel al Poliției de Frontieră.

**Reporter:** (întrebare către Angela Poddubnaia, fostă șefă a Direcției formare profesională a PF): Ați fost la birou în perioada în care a fost angajat dl. Mîțu?

**Angela Poddubnaia:** Da, sigur.

**Reporter:** Urma să lucrați în aceeași clădire cu el?

**Angela Poddubnaia:** În același birou... Dar nimeni nu l-a văzut. El a fost angajat doar pe hârtie. Nu a fost în birou și nu a fost prezentat colectivului.

**Reporter** (întrebare către Virgiliu Mîțu): Am discutat cu mai mulți angajați de la PF și ne-au spus că nu v-au văzut la birou nicio zi. Ați putea să ne spuneți, dacă ați fost prezent, în ce birou ați activat și, totodată, să ne prezentați și probe care arată aflarea Dvs. la serviciu?

**Virgiliu Mîțu:** Referitor la discuția Dvs. cu anumiți angajați ai IGPF (n. r. – Inspectoratul General al Poliției de Frontieră. În text, redacția a preferat să utilizeze denumirea „Poliția de Frontieră”, cu abrevierea PF), care v-au spus că nu m-au văzut la birou nici o zi, vă recomand să vă adresați cu un demers oficial la IGPF, să vă furnizeze informația despre intrările și ieșirile mele de pe teritoriul sediului central al IGPF pentru perioada vizată. De altfel, intrările și ieșirile sunt înregistrate electronic la punctul de control, prin intermediul cipului electronic care este încorporat în legitimația de serviciu al fiecărui angajat. La fel, puteți să solicitați și copii de pe tabelele de pontaj care se completează și se prezintă lunar.

**Reporter** (întrebare către Poliția de Frontieră): Vă rugăm să ne prezentați o copie a ordinului de angajare privind angajarea dl. Mîțu într-o funcție publică, să ne prezentați dovezi care să demonstreze faptul că domnul Virgiliu Mîțu s-a prezentat la serviciu în perioada angajării: 30 septembrie 2016 – 24 octombrie 2016 (de exemplu, tabele de pontaj de prezentare la serviciu). Care este suma totală transferată dlui Mîțu în perioada 30 septembrie 2016 – 30 noiembrie 2016 pentru funcția deținută în cadrul Poliției de Frontieră (inclusiv indemnizațiile primite)?

**Poliția de Frontieră** (scrisoare semnată de șeful Poliției de Frontieră, Rosian Vasilo): „Opinăm asupra imposibilității oferirii informației cu caracter personal (...). Reiterăm faptul că solicitarea Dvs. cuprinde un spectru de informații ce conțin date cu caracter personal ale dl. Virgiliu Mîțu, ceea ce contravine prevederilor Legii privind protecția datelor cu caracter personal (...).

**Reporter** (întrebare către Angela Poddubnaia): Cum ați aflat că Virgiliu Mîțu este angajat la Poliția de Frontieră?

**Angela Poddubnaia:** Din întâmplare. M-am întâlnit cu colegii de la finanțe. Atunci aveam mult de lucru... Și ei m-au întreat: „De ce așa oboșiți sunteți dacă tot aveți un adjunct?”. „Care adjunct?”. „Aveți un colaborator nou, un colonel...”. Am început să întreb ca să aflu mai multe, dar ea (Ludmila Strat – n.r.) mi-a spus să-mi închid gura și să-mi văd de treabă, dacă nu vreau să am probleme.

**Reporter:** De ce ați decis abia în 2019 să faceți prima plângere și să dezvăluiți acest caz? Bănuiesc că ați aflat mult mai devreme.

**Angela Poddubnaia:** Știți cum este la noi în serviciu?... Din amenințările pe care le aveam, cunoșteam că o să am probleme mari dacă deschid gura... Din 2018 au început presiuni mai mari. Apoi am mers și am discutat cu cei de la SPIA.

Pe 21 mai 2019, Poddubnaia a făcut un denunț către Serviciul protecție internă și anticorupție (SPIA) al MAI prin care susținea că Ludmila Strat, șefa Direcției generale resurse umane a PF, a angajat fictiv o persoană în direcția condusă de ea ca, ulterior, să-i perfecteze pensia de polițist. SPIA a pornit o investigație în care figura și Ludmila Strat. În următoarele luni, pe numele Angelei Poddubnaia au apărut mai multe anchete de serviciu, iar în final, în septembrie 2019, a fost eliberată din funcție. După aceasta, Poddubnaia a mers și la CNA ca să dezvăluie „practica ilegală din interiorul instituției”.

Ea le-a spus ofițerilor Anticorupție că Virgiliu Mîțu a fost angajat fictiv pentru obținerea drepturilor salariale și a indemnizației unice la eliberare și pensionarea din cadrul Poliției de Frontieră. „Achitarea salariului în mărime de 5266 lei pentru o lună și a indemnizației unice la eliberare în sumă de 95.843 lei ... fără prezentarea la serviciu. ... După comunicarea despre această încălcare angajaților din cadrul SPIA, de către șeful DGRU (Direcția generală resurse umane) a IGPF, Ludmila Strat, (...) a început persecutarea mea, fapt despre care am informat ex-ministrul Jizdan și ministrul Năstase”, le-a spus Poddubnaia ofițerilor CNA. Ludmila Strat a refuzat să răspundă la întrebările noastre: „Poziția oficială a instituției urmează a fi expusă de către subdiviziunea de presă”.

În urma dezvăluirilor făcute de Angela Poddubnaia, procurorii Anticorupție au deschis două dosare penale legate de presupusa

angajarea fictivă a fostului șef de secție de la CNA. Astfel Ludmila Strat și Virgiliu Mîțu au avut calitatea de martori, însă anul trecut ambele dosare au fost clasate.

**Angela Poddubnaia:** Când am fost la CNA, băieții îmi spuneau că „el (Mîțu – n.r.) a lucrat la noi”, că „noi îl cunoaștem”. Atunci mi-am dat seama că lucrurile vor fi aranjate așa cum s-au aranjat multe altele...

Și ancheta de serviciu de la SPIA pe numele Ludmillei Strat a fost închisă. De cealaltă parte, Angela Poddubnaia a mers în instanța de judecată, solicitând ca ordinul de demisie a sa să fie anulat și să revină la Poliția de Frontieră. Magistrații din prima instanță i-au acceptat cererea. Ea a fost restabilită în funcție, iar ministrul de Interne i-a acordat gradul special de comisar-șef. Între timp, PF a făcut apel la decizia primei instanță. La începutul lunii martie 2021, judecătorii de la apel au menținut decizia inițială. În continuare, PF a făcut recurs la Curtea Supremă de Justiție, iar acolo s-a produs o răsturnare de situație.

## BĂTĂLIA SUPREMĂ

**15 martie 2021.** Poliția de Frontieră a depus recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău. Iar pe 28 mai 2021, instituția a prezentat motivarea recursului, solicitând casarea deciziei instanței de apel cu emiterea unei noi decizii, prin care să fie respinsă cererea Angelei Poddubnaia.

**7 iulie 2021.** Angela Poddubnaia a solicitat ca recursul să fie respins.

**8 iulie 2021.** Poliția de Frontieră a depus o nouă cerere, prin care a solicitat retragerea cererii de recurs din 15 martie 2021. Adică a decis să renunțe la litigiu.

**23, 26 iulie 2021.** Poliția de Frontieră s-a răzgândit și a depus alte cereri prin care a cerut „retragerea cererii de retragere a recursului”, sub pretextul că, pe 8 iulie 2021, a fost depusă, în mod eronat, o cerere de retragere a recursului.

**4 August 2021.** Judecătorii de la CSJ au dat verdictul final. Ei au decis să desființeze hotărârea de la apel și să pronunțe o decizie în favoarea Poliției de Frontieră. Astfel, Poddubnaia a fost din nou eliberată din funcție.

**Angela Poddubnaia,** despre hotărârea CSJ: Normal că m-a șocat.

Atunci, toată noaptea nu eram om... A doua zi am citit decizia din nou și am văzut că nu s-a ținut cont de multe aspecte... Acum, pregătim materialele pentru CEDO și curând le expediem.

## POZIȚIA LUI VIRGILIU MÎȚU

Solicitat de RISE Moldova pentru comentarii, Virgiliu Mîțu a cerut să-i expediem întrebările în scris. Prezentăm mai jos, sub formă de dialog, un rezumat al comentariilor expediate de Mîțu.

**Reporter:** De ce, în 2016, ați dorit să vă transferați de la CNA la Poliția de Frontieră pentru o perioadă scurtă?

**Virgiliu Mîțu:** În perioada 30 septembrie – 24 octombrie 2016, am activat în cadrul Departamentului Poliției de Frontieră al MAI, fiind angajat prin transfer din cadrul Centrului Național Anticorupție. Atât transferul meu, cât și eliberarea au fost absolut legale, iar ce ține de prezentarea la serviciu, aceasta a fost conform programului.

**Reporter:** Din informațiile noastre, Dvs. ați activat la Poliția de Frontieră timp de 25 de zile, apoi ați ieșit la pensie și ați beneficiat de indemnizația unică la eliberare, fiind la PF. Era posibil să parcurgeți această cale și fiind la CNA? Dacă da, de ce ați preferat PF?

**Virgiliu Mîțu:** Ce ține de transfer, eu nu am dorit să mă transfer, din contra, am dorit să-mi continui activitatea în cadrul Centrului, dar din motivul că am fost într-un litigiu de muncă cu angajatorul am fost determinat de situația creată să mă transfer la Poliția de Frontieră. Menționez că, în perioada aflării în litigiu de muncă cu CNA, am primit oferta de transfer în cadrul DPF, iar scopul transferului a fost continuarea activității de aplicare a legii în cadrul Direcției investigații speciale a Departamentului Poliției de Frontieră, în funcția de șef adjunct de direcție. (...)

La 28.09.2016, în temeiul demersului (...) Departamentului Poliției de Frontieră, am depus raport de eliberare din cadrul CNA, cu ulterioară angajare în cadrul DPF în funcția pentru care trecusem nivelul corespunzător de investigații medicale și urma să fiu numit. Doar că, la 29 septembrie 2016, din considerente neclare pentru mine, ordinul de numire în funcția de șef adjunct al Direcției investigații speciale a DPF nu a fost semnat, dar mi s-a propus să accept de a fi numit într-o funcție temporară, mai inferioară celei pentru care am acceptat transferul.

Fiind împus de situație, am acceptat propunerea, ordinul de angajare mi-a fost prezentat la 3 octombrie 2016. (...)

Prin acceptarea transferului, eu mi-am dorit continuarea carierei de ofițer în domeniul de aplicare a legii, însă din cauza circumstanțelor expuse am fost nevoit să mă eliberez din cadrul DPF. (...)

La depunerea raportului de demisie (la PF – n.r.) eu nu am solicitat să mi se achite careva compensații sau indemnizații. După demisie am aflat că mi-a fost achitată și indemnizație de eliberare. (...) Totodată, în toată perioada de activitate în organele de drept 1991-2016 nu am solicitat și nu am primit indemnizație de eliberare. Plata indemnizației mi-a fost efectuată prin intermediul Poliției de Frontieră, deoarece conform prevederilor legale acesta a fost ultimul meu loc de munca în organele de drept, iar la momentul depunerii raportului de demisie aveam statut de polițist de frontieră.

**Reporter:** Pe pagina ANI sunt publicate trei declarații de avere și interese personale pentru anul 2016. În niciuna nu se regăsește venitul obținut de Dvs. de la Poliția de Frontieră. Cum explicați acest lucru?

**Virgiliu Mîțu:** Eu nu cunosc de ce pe pagina ANI sunt publicate doar trei din declarațiile depuse de mine pe perioada anului 2016, pe când eu dețin cinci dovezi de primire a declarațiilor de avere și interese personale pentru anul 2016. Ce ține de ultima declarație de avere și interese personale, care a fost depusă la 28 octombrie 2016, în urma demisiei din cadrul DPF, au fost declarate veniturile și averea obținute până la data declarării. Salariul pentru luna octombrie mi-a fost transferat la card la 02.11.2016, iar ce ține de indemnizația de eliberare, aceasta mi-a fost achitată în anul 2017.

**Reporter:** În unele documente de anchetă este făcută o referire precum că angajarea Dvs. la PF a fost fictivă. Cum comentați?

**Virgiliu Mîțu:** Este straniu faptul că cineva din cadrul anchetei oficiale consideră angajarea mea ca fiind fictivă, or, cei care au acces la asemenea anchete cu siguranță au sau au avut acces la actele care au stat la baza angajării mele în cadrul Departamentului Poliției de Frontieră, precum și la actele care au fost întocmite în perioada exercitării funcției deținute. Astfel, nu pot să-mi explic alegațiile unor asemenea personaje, care nu cunosc ce înseamnă fictivitatea.

## **DOSARUL SPORTIVILOR**

În procesul de documentare a cazului Mîțu am aflat și despre alte dosare penale asemănătoare.

Astfel, la Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (PCCOCS) se află o altă cauză penală, cunoscută drept „Dosarul sportivilor” de la Poliția de Frontieră.

Din documentele obținute de RISE Moldova reiese că, în anii 2017-2019, mai mulți sportivi au fost angajați fictiv în diferite funcții din cadrul Poliției de Frontieră din sectorul Aeroportul Internațional Chișinău. În fișa lor de post era indicat: „să reprezinte subdiviziunea la diverse manifestări și activități sportive”. În realitate, oamenii legii au aflat că, în loc să fie la locul de muncă, sportivii se aflau peste hotare sau erau angajați oficial în sectorul privat. În acest caz, procurorii estimează un prejudiciu adus bugetului public de peste jumătate de milion de lei.



# UNDE-I VOTUL ELECTRONIC DIN CONSILIUL MUNICIPAL CHIȘINĂU?

VICTORIA BORODIN,  
ZIARUL DE GARDĂ, noiembrie 2021

*La cinci ani de la instalarea sistemului de vot electronic în sala de ședințe a Consiliului municipal Chișinău, consilierii continuă să voteze prin ridicarea mâinii, chiar dacă sistemul este pe deplin funcțional. Echipamentul și softul au costat 1,2 milioane de lei, dar nu sunt folosite din cauză că legislația nu prevede o astfel de procedură de vot. Cel puțin asta invocă secretarul Consiliului municipal. Un proiect de modificare a legislației a fost depus în legislatura precedentă a Parlamentului și a rămas neexaminat, acum fiind nevoie de un alt proiect care ar permite consilierilor să folosească noul sistem. Deocamdată însă cei implicați nu par să se grăbească să miște lucrurile – din cauza pandemiei, consilierii, oricum, se întrunesc în altă sală decât cea dotată cu echipamentul respectiv.*



## PRIMA PROMISIUNE: VOT ELECTRONIC DIN 1 IULIE 2016

La 17 martie 2016, Consiliul municipal Chișinău (CMC) a aprobat o decizie prin care începea procedura de achiziționare și implementare a votului electronic. Conform deciziei, începând cu 1 iulie 2016, votarea la ședințele CMC urma să se facă „cu utilizarea mijloacelor electronice de înregistrare a prezenței consilierilor și de numărare a voturilor”, lucru care însă nu s-a întâmplat nici până în prezent, cu excepția câtorva testări.

În termen de 45 de zile, municipalitatea urma să selecteze companiile care vor implementa proiectul, a cărui valoare estimativă era de 650 – 700 mii de lei. Procesul de achiziție a sistemului a demarat însă abia la 26 august 2016, adică la mai mult de o lună de la termenul la care sistemul urma deja să fie pus în aplicare.

Conform caietului de sarcini, municipalitatea cumpăra 3 loturi de bunuri: **lotul nr. 1** – sistem de votare electronic, care presupune 51 de butoane de vot, 60 de microfoane pentru consilieri și unul pentru președintele CMC, un set de cel puțin 60 de cartele fără contact, o unitate de control care oferă posibilitatea de a comunica cu cel puțin 51 de terminale de vot și 51 de microfoane, dar și patru softuri informatice;

**lotul nr. 2** – sistem de video streaming format din cumulator de canale, trei camere video pentru conferință și două softuri informatice; **lotul nr. 3** – soluția de streaming pentru comisii, format din două camere de luat vederi, video encoder, două stative pentru cameră de luat vederi, două microfoane, un stream server și un web portal pentru accesarea stream-ului live și arhivei de înregistrări.

La concursul de achiziții au participat trei agenți economici: „Netlink-Grup” SRL, „DAAC System Integrator” SRL și „IT – Lab Grup” SRL. Pentru că operatorii nu au prezentat autorizația de funcționare, ci doar licența de activitate, concursul a fost anulat.

### **FIRMA CONSILIERULUI VASILE CHIRTOCA, CÂȘTIGĂTOARE A CONCURSULUI REPETAT**

La concursul repetat, organizat la 25 noiembrie 2016, pe lângă cei trei operatori, cu o ofertă a venit și „Vec” SRL. Loturile nr. 1 și nr. 2 au fost adjudecate de compania „DAAC System Integrator” SRL, în conturile căreia urmau să intre aproape 1,3 milioane de lei. Pentru că nu avea bani, Primăria a renunțat, la procurarea lotului nr. 2. Iar „IT – Lab Grup” SRL a câștigat contractul de circa 386 mii de lei pentru lotul nr. 3. Primăria a cheltuit alte 137 de mii de lei pentru instalarea utilajului, astfel, nota de plată pentru un sistem a cărui implementare rămâne deocamdată în aer este de peste 1,25 milioane de lei.

„DAAC System Integrator” SRL aparține holdingului „DAAC Hermes”, controlat de consilierul municipal Vasile Chirtoca. Cu puțin peste două luni înainte de asta, firma în care Chirtoca deține 50% din acțiuni câștiga o altă licitație organizată de Primăria mun. Chișinău, pentru livrarea unui set de servere, în valoare de 635 555 de lei. În 2016, Chirtoca se afla la primul mandat de consilier, intrând în componența CMC alături de comuniști. În 2019, a candidat deja cu Partidul Socialiștilor (PSRM), fiind nr. 2 pe lista electorală.

„IT – Lab Grup” SRL, firmă care și-a adjudecat lotul nr. 3, îl are în calitate de fondator și administrator pe Alexei Cioban. Tot el figurează în calitate de fondator și al altor două SRL-uri, „IT Lab Services” și „IT-Lab Sistem”, dar și administrator al firmei „Gametech Plus” SRL, fondată de Chen Pinhas din Israel. În 2015, ZdG scria despre legăturile firmelor administrate de Cioban și licitațiile de milioane de

lei, organizate de societatea pe acțiuni deținută de stat Moldtelecom. Datele de la Agenția Achiziții Publice arată că singura licitație organizată de Primăria mun. Chișinău și câștigată de „IT – Lab Grup” SRL este cea pentru livrarea lotului nr. 3 a sistemului de vot electronic.

### **CONSILIER: „ESTE UN PIC DE CONFLICT DE INTERESE”**

**Victor Lutenco**, fost consilier municipal și președinte al Comisiei de supraveghere a procesului de introducere a votului electronic, nu poate spune sigur dacă firma lui Vasile Chirtoca a fost favorizată la câștigarea concursului, dar declară că termenii de referință pentru echipament nu conțin cerințe „ieșite din comun” și că echipamentul putea fi importat și asamblat de orice companie. „Cel puțin din partea mea, «DAAC System Integrator» SRL nu a fost favorizată. Dacă a fost favorizată de municipalitate sau prin termenii de referință, pentru că acolo sunt anumite criterii tehnice, nu știu. Dar cu greu îmi imaginez cum s-ar face asta”, spune Lutenco. Totuși, el admite că la mijloc ar exista un conflict de interese: „Este un pic de conflict de interese, dar cred că nu pe măsura în care dl. Chirtoca să își dea demisia”.

La rândul său, **Vasile Chirtoca** spune că nu a știut că firma sa participa la licitație: „Eu nici nu am știut. Licitația a fost anunțată de Primărie, care era în frunte cu Dorin Chirtoacă, care nu m-a iubit niciodată și nu mă iubește nici acum. Eu despre licitație nici nu am știut. Nu am știut că firma în care eu am 50% a participat la licitație. Directorul general decide la ce licitații să participe”, ne-a spus consilierul municipal.

### **AU TESTAT VOTAREA ELECTRONICĂ, APOI AU REVENIT LA VOTUL PRIN RIDICAREA MÂINII**

După procurarea, cu întârziere, a sistemului de vot electronic, responsabilii de la Primărie au fixat un alt termen pentru punerea lui în aplicare – 1 aprilie 2017. Și de această dată promisiunea a rămas nerealizată. Ulterior, despre votul electronic s-a pomenit abia în campania electorală locală din noiembrie 2019. Pentru că sistemul nu era pe deplin funcțional, la finele lunii noiembrie municipalitatea a achiziționat suplimentar de la „DAAC System Integrator” SRL anumite piese, în valoare de circa 6 mii de lei.

Abia la 19 decembrie 2019, consilierii municipali și-au exprimat votul prin intermediul sistemului electronic, exercițiul fiind însă un test. Pentru asta, fiecare consilier a primit o cartelă corespunzătoare unui dispozitiv care este instalat la fiecare masă. Astfel, consilierii participanți la ședință au fost înregistrați automat. „Dacă doriți să ieșiți pentru câteva minute din sală, automat sistemul va citi acest lucru și veți fi excluși din rândul participanților. Când vor fi supuse votului chestiuni de pe ordinea de zi, prin butonul verde consemnați «pro», butonul roșu – «contra» și galben – «abținere». Astfel, toate rezultatele vor apărea pe ecran”, explica atunci **Adrian Talmaci**, secretar interimar al CMC.

După ce au efectuat testul, consilierii au revenit la votarea prin ridicarea mâinii, nu înainte ca edilul **Ion Ceban** să dea un nou termen pentru punerea în aplicare. „Începând cu ziua de astăzi, vom testa funcționalitatea votului electronic în CMC. Vom testa. Asta nu înseamnă că lucrurile vor fi considerate ca fiind funcționale pe deplin. Regulamentul cu privire la utilizarea votului electronic este în proces de definitivare. Vă îndemn să fiți îngăduitori în tot ce ține de proces. Trebuie să testăm, astfel încât acest sistem să fie funcțional începând cu ianuarie 2020”, spunea atunci Ion Ceban.

## AU CUMPĂRAT ECHIPAMENT, DAR NU AU SCHIMBAT LEGISLAȚIA

Nici acest termen nu a fost respectat. Astfel, la ședința din 10 martie 2020, unii consilieri municipali au cerut explicații. „Vă îndemn să punem problema votului electronic, care ne-a fost promis în campania electorală și nici până astăzi, la 121 zi de la validarea mandatului lui Ceban, nu îl avem. Până în prezent nu avem un răspuns de ce nu avem votul electronic. Îi cer lui Ceban să clarifice această chestiune”, a cerut **Andrei Năstase**, președintele fracțiunii municipale a PPDA. „Unde este sistemul de vot electronic promis de atâta timp cetățenilor mun. Chișinău? Pe ce s-au cheltuit peste un milion de lei? Când orașenii vor avea posibilitate să vadă cine și pentru ce proiect a votat?”, a întrebat **Dumitru Ivanov**, consilier al fracțiunii municipale PAS.

În replică, **Adrian Talmaci** a argumentat că sistemul de vot electronic, deși este instalat, nu poate fi folosit din cauza legislației, care nu prevede o astfel de procedură. „Legislația Republicii Moldova, la

moment, nu prevede votul electronic. Pentru ca să putem implementa în CMC votul electronic, Primăria mun. Chișinău, la moment, elaborează un proiect de lege prin care vom solicita Parlamentului și Guvernului să introducă în Legea cu privire la statutul mun. Chișinău o normă cu privire la implementarea votului electronic. Ceea ce se referă la mecanism, utilajul care a fost cumpărat a fost testat în lunile ianuarie-februarie, au fost găsite anumite probleme care urmează a fi lichidate și sperăm că, la următoarea ședință, vom putea să-l testăm din nou. Dar, juridic, noi nu vom putea să ne bazăm pe aceste rezultate, deoarece legislația Republicii Moldova nu prevede votul electronic”, a spus Talmaci.

Următoarea testare a sistemului nu a mai avut loc, deoarece Republica Moldova a intrat în situație de urgență, din cauza pandemiei COVID-19. De atunci, din cauză că sala de ședințe din sediul Primăriei este prea mică, consilierii se întrunesc și votează, prin ridicarea mâinii, în sălile preturilor Buiucani și Centru.

Problema implementării sistemului de vot electronic în CMC a ajuns în atenția deputaților în primăvara anului 2020. Veronica Roșca și Radu Marian, parlamentari PAS, au înregistrat, la 21 aprilie 2020, un proiect de modificare a Legii privind administrația publică locală și a Legii privind statutul municipiului Chișinău, care prevedea instituirea procedurii desfășurării ședințelor CMC prin mijloace electronice. Inițiativa nu a ajuns însă să fie examinată de Parlamentul precedent, ceea ce înseamnă că proiectul trebuie înregistrat din nou, în actuala legislatură, și repornită procedura de examinare și adoptare.

**ADRIAN TALMACI: UNII CONSILIERI NU VOR ACCEPTA SISTEMUL ELECTRONIC, MOTIVÂND CĂ „LEGEA PREVEDE CĂ TREBUIE SĂ RIDIC MÂNĂ, NU SĂ APĂS BUTONUL”**

„Noi am înaintat un demers în adresa Guvernului și am solicitat să fie lichidată această lacună. Procedura de vot prin intermediul mijloacelor electronice va fi aplicată după adoptarea proiectului Legii menționate supra în Parlament, precum și ajustarea corespunzătoare a Regulamentului de constituire și funcționare a CMC. Până la adoptarea acestor modificări, unii consilieri nu vor accepta sistemul electronic de vot, motivând că «legea prevede că trebuie să ridic mână, nu să apăs butonul», ne-a spus Adrian Talmaci în octombrie 2021. Deocamdată

Însă, municipalitatea nu a depus vreun demers către noul Guvern, cu solicitarea de a modifica legislația, iar deputatul Radu Marian ne-a comunicat că parlamentarii ar urma să discute despre înregistrarea repetată a proiectului depus în legislatura trecută.

### **CRISTINA VORONEANU: ÎN 2016, NU ȘTIAM CÂT TIMP VA FI ÎNGROPAT ACEST PROIECT**

Cristina Voroneanu, coordonatoare de proiecte și cercetare în cadrul Asociației Obștești „Primăria Mea”, susține că procesul de implementare a proiectului trezește suspiciuni și, pe alocuri, este ridicol. *„Noi ne-am lansat în 2016, făcând comunicare între consilieri și locuitorii mun. Chișinău. În momentul în care CMC a decis că urma să treacă la vot electronic ne-am bucurat foarte mult. Ne doream foarte mult ca votul electronic să fie implementat, dar atunci, în 2016, nu știam cât timp va fi îngropat acest proiect. Întotdeauna am întrebat la ce etapă se află proiectul, dar mereu se găsea ceva care împiedica implementarea deplină a sistemului. Cu siguranță este suspect modul în care se tot amână implementarea sistemului de vot electronic și e chiar ridicol. Problemele legislative puteau fi prevăzute din timp și clarificate”,* susține Cristina Voroneanu.

Potrivit legislației actuale, Consiliul local poate stabili adoptarea unor decizii prin vot secret sau prin vot nominal.

### **CUM S-A PROCEDAT CU VOTUL ELECTRONIC DIN PARLAMENT?**

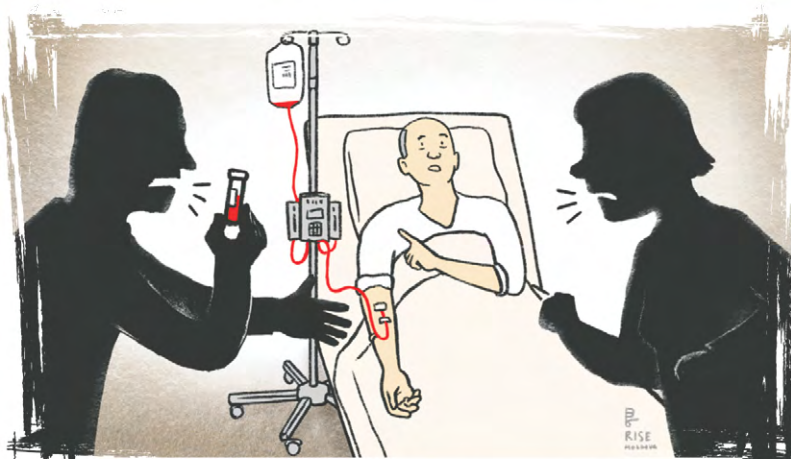
La votarea electronică a trecut recent și Parlamentul. Și în acest caz instalarea sistemului a avut loc cu întârziere. Proiectul a fost finanțat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, iar o parte din cheltuieli au fost acoperite din bani publici. În acest caz, nu au fost efectuate modificări legislative, Biroul permanent al Parlamentului aprobând o instrucțiune care reglementează regulile de utilizare a sistemului. Totuși, la începutul lunii octombrie 2021, deputații au înregistrat și votat în prima lectură un proiect de lege privind modificarea Regulamentului Parlamentului, care va stabili norme juridice ce reglementează utilizarea mijloacelor electronice în ședința plenară.

# RĂZBOIUL TESTELOR DE SÂNGE

**ION PREAȘĂ,**  
RISE MOLDOVA, noiembrie 2021

*Teste în valoare de aproape două milioane de lei pentru examinarea în laborator a sângelui colectat de la donatori au expirat în depozite și urmează a fi distruse. Totul ca urmare a unui conflict dintre Centrul Național de Transfuzie a Sângelui și o companie care a câștigat o licitație publică. Conflictul a pus în pericol securitatea transfuzională și asigurarea țării cu produse sanguine în anii 2020 și 2021, iar șefa Centrului de Transfuzie a Sângelui a ajuns chiar în arest, fiind bănuită de trucarea unor licitații și de favorizarea anumitor companii.*





Pe 7 iunie 2021, ofițerii Serviciului Protecție Internă și Anticorupție (SPIA) a Ministerului Afacerilor Interne, împreună cu procurorii anticorupție, au reținut trei funcționari din cadrul Centrului Național de Transfuzie a Sângelui (CNTS) și al Agenției pentru Achiziții Publice (AAP). Principalul figurant în dosar este șefa CNTS, Svetlana Cebotari, fostă ministră a Sănătății în Guvernul Pavel Filip. Pe lângă trucarea licitațiilor și favorizarea anumitor companii, ea este acuzată și de uz de acte false pe care le-a prezentat în instanță. „În cadrul ședinței de judecată, în urma consultării juristului CNTS, directorul CNTS a prezentat acte false pentru a demonstra utilizarea testelor din rezerva medicală și nu a testelor agentului economic câștigător”, anunța Ministerul Afacerilor Interne.

### LICITAȚIE CU 11 AMÂNĂRI ȘI MODIFICĂRI

Unul dintre capetele de acuzare în acest caz are ca punct de pornire o sesizare depusă de omul de afaceri Tudor Ceaicovschi, șeful și proprietarul GBG-MLD SRL. Compania s-a și judecat câteva luni cu CNTS, cerând ca instituția să plătească costul primei tranșe de teste și obligarea ei să preia și lotul doi de teste, estimat la circa 2,4 milioane lei, care se afla în depozit.

Totul a început în ianuarie 2020, când a fost anunțată licitația publică privind achiziționarea consumabilelor pentru realizarea

Programului Național „Securitatea transfuzională și autoasigurarea țării cu produse sanguine”, conform necesităților pentru anul 2020. Aceasta prevedea achiziția testelor destinate analizei sângelui colectat de la donatori, ca el să nu fie infectat cu viruși de tip HIV/SIDA, Treponema (sifilis), Hepatita B sau Hepatita C. Beneficiarul lor urma să fie CNTS, dar procedura de achiziție a fost organizată de Centrul de Achiziții Publice Centralizate în Sănătate (CAPCS).

Licitația pentru cele două loturi de teste sanguine (unul de 175.800 teste – pentru prima etapă de triere, și al doilea de 9.408 de teste – pentru a doua etapă de triere) s-a derulat cu numeroase modificări și amânări. În total am numărat 11 modificări ale termenelor de depunere a ofertelor și de desfășurare a procedurii de achiziție publică, dar și ale unor cerințe din caietul de sarcini.

Ultimul termen a fost stabilit pentru 3 august 2020, oferte fiind depuse doar de două companii: Becor SRL și GBG-MLD SRL. Ambele firme sunt jucători importanți pe piața furnizării de echipamente și preparate în scopuri medicale. GBG-MLD (deținută de omul de afaceri Tudor Ceaicovschi) a făcut ofertă doar pentru primul lot, în timp ce Becor SRL (51% – Sunstring Limited din Cipru, 49% – Iurie Bezer) – pentru ambele loturi.

La 21 august 2020, CAPCS a desemnat învingătoare ofertele companiei Becor, care a propus pentru lotul de 175.800 de teste un preț de 5.7 milioane de lei, iar pentru lotul doi de 9.408 de teste – 7.4 milioane de lei. Oferta GBG-MLD SRL pentru lotul întâi, chiar dacă era cu peste două milioane lei mai mică (3.5 milioane de lei), a fost respinsă. Motivul invocat de CAPCS și CNTS era că GBG-MLD a oferit „produse necorespunzătoare cerințelor înaintate în licitație”.

Peste cinci zile, GBG-MLD SRL a depus o contestație la Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor (ANSC), solicitând anularea deciziei prin care Becor a fost desemnată câștigătoarea licitației și „reevaluarea ofertelor prezentate, cu emiterea unei noi decizii”.

## **MONOPOL PE PIAȚA PRODUSELOR SANGUINE**

În afară de argumentul prețului mai mic, GBG-MLD a invocat și faptul că testele pe care le-a oferit sunt produse de compania americană Abbot și corespund integral cerințelor tehnice solicitate, în timp

ce testele propuse de concurența Becor SRL, produse de compania elvețiană Roche, din contra. În plus, GBG-MLD aducea acuzații de trucare a licitației, susținând că elaborarea caietului de sarcini a fost făcută în așa fel, încât „alți producători din start au fost eliminați din procedura de achiziție”.

„Specificațiile tehnice au fost destinate produselor Roche și contestate de către noi de mai multe ori. Limitarea intenționată a concurenței a fost stabilită în cadrul ședințelor ANSC. Totodată, menționăm că chiar și la etapa evaluării ofertelor în baza criteriilor cât de cât generale, în cadrul acestei proceduri în continuare sunt promovate interesele particulare prin favorizarea distribuitorului produselor Roche Molecular Diagnostics și menținerea monopolului Roche în realizarea Programului național [de] securitate transfuzională și autoasigurarea țării cu produse sanguine”, a invocat GBG-MLD în plângerea depusă la ANSC.

Grupul de lucru al CNTS, care a decis câștigătorul licitației, a respins acuzațiile de menținere a monopolului, susținând că, de fapt, GBG-MLD a propus teste „de o generație mai inferioară decât cele ce se aplică în ultimii trei ani în sistemul național de transfuzie a sângelui, astfel punând în pericol și securitatea transfuzională, în aspect de biosiguranță la *marcheri infecții hemotransmisibile* a sângelui donat”.

ANSC, însă, a admis pretențiile GBG-MLD, constatând că firma Becor „a oferit unele teste ce nu respectă cerințele minime prevăzute de către CAPCS în anunțul de participare” și, pe 25 septembrie 2020, a anulat procedura de achiziție pentru primul lot de teste.

O săptămână mai târziu, CAPCS invită companiile la procedura de negociere, fără publicarea prealabilă a unui anunț privind achiziția celor 175.800 de teste destinate CNTS. La ea au participat iarăși cele două companii, iar pe 2 octombrie 2020, după două runde de examinare, câștigătoare a fost declarată oferta GBG-MLD, la un cost de 3.5 milioane de lei. Oferta Becor, mai scumpă cu circa 1,5 milioane lei, a fost respinsă.

Acum deja Becor a contestat rezultatul procedurii de negociere, susținând că oferta concurenților nu corespunde specificațiilor tehnice. Unul dintre argumentele invocate – toți reagenții oferți de GBG-MLD „necesită a fi agitați manual de cel puțin 30 de ori, pentru resuspendarea microparticulelor, examinat la lumină (cea ce este foarte subiectiv) și adăugat manual septul, pentru a împiedica evaporarea”.

Pe 29 octombrie 2020, ANSC a respins contestația, constatând că firma Becor „își întemeiază pretențiile pe interpretări (aprecieri) proprii a proprietăților reagenților, calibratorilor, soluțiilor oferite de către operatorul economic desemnat câștigător”.

Astfel că, după 10 luni de proceduri de achiziție și contestații, Becor s-a ales cu un contract de 7,42 milioane de lei (lotul doi de teste), iar GBG-MLD cu unul de două ori și ceva mai mic ca valoare – circa 3,42 milioane lei (primul lot de teste).

## CENTRUL DE TRANSFUZIE REFUZĂ TESTELE

Problemele, însă, nu s-au terminat aici. La finele anului trecut, GBG-MLD a livrat prima tranșă de 54.000 din totalul celor 175.800 de teste prevăzute de contract, la care a mai adăugat două mii cu titlu gratuit. Dar Centrul de Transfuzie a Sângelui a refuzat atât plata lor – peste un milion de lei, cât și recepționarea celorlalte teste, în valoare de peste două milioane de lei. De asemenea, CNTS a cerut și rezoluțiunea contractului semnat cu GBG-MLD. Instituția a invocat nerespectarea de către companie a condițiilor contractuale, însă acțiunea nu a fost susținută de CAPCS sau Ministerul Sănătății.

Toate acestea se întâmplau în timp ce la CNTS nu erau suficiente teste sanguine, centrul fiind nevoit să le aducă din alte instituții medicale din Republica Moldova. **Tudor Ceaicovschi, directorul GBG-MLD:** „Noi am livrat 56.000 de teste, le-au utilizat, dar dna (Svetlana Cebotari, directoarea CNTS – n.n.) nu voia să semneze factura. Datele aparatelor noastre arată că testele au fost validate și utilizate, dar, prin diferite metode, se spunea că nu o să semneze facturile, documentele... Cu toate că a venit o comisie întreagă de la CAPCS de la furnizor și de la CNTS, care a arătat că testele s-au livrat și s-au pus în lucru, dna (Svetlana Cebotari – n.n.) a refuzat să semneze factura”.

În consecință, compania s-a adresat în instanță, examinarea litigiului desfășurându-se în procedură accelerată, pentru că restul testelor care trebuiau să fie livrate aveau termen de valabilitate până la finele lunii septembrie 2021. De altfel, și Centrul a dat în judecată firma, cerând plata unui prejudiciu material de 4.400 lei, „cauzat prin folosirea ilicită a încăperii”. Instituția se referea la o încăpere unde a fost instalat echipamentul livrat de GBG-MLD pentru procesarea testelor de sânge.

## DEPENDENȚĂ DE ECHIPAMENTE

Examinarea cauzei și deliberările din timpul procesului de judecată au scos la iveală modul în care o instituție medicală poate deveni dependentă de echipamentele livrate de un producător și, în consecință, apar riscuri pentru securitatea transfuzională. Astfel, la momentul anunțării licitației, CNTS avea în dotare utilaj livrat anterior de Becor, la care însă nu puteau fi procesate testele de sânge pe care urma să le primească de la GBG-MLD. Așa că ultima a livrat și instalat cu titlu gratuit echipamentul, reagenții și consumabilele necesare la efectuarea testării. Doar că echipamentul livrat de GBG-MDL avea o serie disfuncționalități, avea să susțină Silvia Roșca, directoare adjunctă a CNTS, în fața instanței de judecată. Conform mărturiilor acesteia, echipamentul dădea erori zilnic, ceea ce puna în pericol rezultatele testelor, inclusiv prin faptul că sărea capacul dispozitivului în care se efectuau testele. Reprezentanții companiei au recunoscut disfuncționalitățile, dar au susținut că ele au fost remediate operativ și, într-un final, corectitudinea rezultatelor nu a fost pusă în pericol.

În cele din urmă, părțile au semnat o tranzacție de împăcare. Astfel, compania a renunțat la o parte din pretențiile sale, cu condiția ca Centrul de Transfuzie a Sângelui să-i achite un milion de lei pentru cele 54.000 de teste livrate și să accepte utilizarea a încă 13.000 de teste.

Restul circa 109.000 de teste, în valoare de două milioane lei, adică mai mult de 60% din volumul total al achiziției publice, au rămas în depozitul companiei și urmează a fi casate. **Ecaterina Șuntova, reprezentantă a GBG-MDL:** „Cu ele nu mai ai ce face. Aceasta este pierderea companiei, pentru că noi le-am achitat la producător... Noi am mers la compromisul acesta și pentru ca să ne fie semnată prima factură. Adică să fie transferați banii pentru primul lot. Dacă mergeam în judecată, apoi totul ar fi durat foarte mult. Am mers la asta pentru a obține măcar ceva”.

Însă înțelegerea dintre CNTS și GBG-MLD nu a fost deja pe placul celuilalt participant la licitație – Becor. Astfel, compania a atacat la Curtea de Apel Chișinău încheierea primei instanțe care a confirmat tranzacția de împăcare, solicitând casarea ei și remiterea cauzei la rejudecare în fond. Judecătorii de la apel au amânat examinarea recursului

pentru data de 15 noiembrie 2021. **Alexandru Levinschii, avocatul Becor SRL:** „Noi considerăm că procesul nu se putea solda cu încheierea unei tranzacții cel puțin fără a pune în discuție cu toate părțile și de a obține un acord privind încheierea unei tranzacții. Noi am valorificat un drept pe care ni-l oferă legea. [...] Aveam foarte multe suspiciuni referitor la speța respectivă încă de la bun început”.

Între timp, în martie 2021, pe când GBG-MLD abia mergea în instanță să solicite obligarea CNTS să-i achite costul testelor livrate la finele anului 2020, compania a câștigat o nouă licitație pentru livrarea a 260.300 de teste sanguine în valoare de circa 4,3 milioane lei. Beneficiarul achiziției publice la fel este CNTS, doar că, de această dată, nu au mai apărut probleme și conflicte.

## SOARTA ȘEFEI DE LA CENTRUL DE TRANSFUZIE

Pe de altă parte, continuă ancheta penală în dosarul în care **Svetlana Cebotari**, șefa suspendată a CNTS, are statut de învinuită pentru abuz în serviciu și escrocherie. **Grigore Clevadî**, procurorul de caz, spune că Cebotari are acum doar obligația de a se prezenta la organul de urmărire penală. **Borislav Babenco**, avocatul Svetlanei Cebotari, ne-a declarat că clienta sa se consideră nevinovată, iar dosarul penal ar fi în interesele cuiva. Totodată, el susține că, prin intermediul plângerii depuse contra clienței sale, compania GBG-MLD și-a rezolvat problemele financiare pe care le avea. În plus, el reclamă și faptul că, pe parcursul anchetei, în presă au fost publicate informații din dosar la care nici el încă nu a avut acces. „Ne vom strădui, pe parcursul urmăririi penale, să demonstrăm nevinovăția, chiar dacă noi nu trebuie să demonstrăm nevinovăția. Considerăm că e un abuz din partea statului în privința ei. Clienta mea a acționat, din contra, în interesele statului”, a spus **Borislav Babenco**.

## MILIOANE DE LEI CHELTUITE

# DIN FONDUL ECOLOGIC NAȚIONAL PENTRU O STAȚIE DE EPURARE CU UN VIITOR INCERT

TATIANA DJAMANOV,  
RADIO ORHEI, noiembrie 2021

*Construcția Stației de epurare a apelor uzate din satul Ivancea, Orhei, este o etapă prefinală dintr-un proiect de peste 27 de milioane de lei, susținut financiar de Fondul Ecologic Național. Pentru toate etapele proiectului, inclusiv rețelele de canalizare și stațiile de pompare a apelor uzate, s-a cheltuit deja o sumă importantă. Cu toate acestea, în al șaptelea an de implementare a proiectului, localnicii stau cu haznale în curți, iar mulți dintre ei sunt revoltați că Stația de epurare s-a construit prea aproape de case și de râulețul din sat. Lucrările au fost sistate de două ori din cauză că aveau loc pe un alt teren decât cel rezervat de Primărie și aprobat de autoritățile abilitate. Pe acest caz, Procuratura Generală a pornit o cauză penală, iar instanța de judecată l-a obligat pe actualul primar, Boris Ochișor, să plătească o amendă contravențională. Demnitarul susține, însă, că la construcția Stației nu a fost comisă nici o abatere și că el personal s-a ghidat doar de dorința de a finaliza proiectul și a nu pierde banii de la Fondul Ecologic.*



## STARTUL PROMIȚĂTOR AL PROIECTULUI

În anul 2014, Primăria și Consiliul local din Ivancea au selectat și repartizat terenul cu numărul cadastral 6440205.379 pentru construirea Stației de epurare biologică a apelor uzate menajere (SEB). Autoritățile sanitare și de mediu au aprobat amplasarea SEB pe acel teren, cu respectarea zonelor de protecție sanitară în raport cu sectorul locativ și râulețul Motța de la marginea satului, care se varsă în Răut. Inspectoratul Ecologic de Stat, care a dat undă verde proiectului de execuție „Evacuarea și epurarea apelor uzate în s. Ivancea, r-nul Orhei”, elaborat de o firmă specializată din Chișinău, s-a referit în avizul său la același teren, precizând că SEB se va afla la 51 de metri de la râuleț și va avea o zonă de protecție sanitară de 150 de metri.

Din întreaga sumă de 27 099 020 de lei, necesară pentru implementarea proiectului, Fondul Ecologic Național s-a angajat să aloce, nerambursabil, 23 034 167 de lei (85%), în calitate de finanțator, iar Primăria Ivancea, în calitate de beneficiar, urma să ofere restul banilor – 4 064 853 de lei (15%). În anul 2015 firma „Polimer Gaz Conducte” SRL, selectată prin concurs de achiziții publice, a început executarea lucrărilor – amplasarea a 15 km de rețele de canalizare și a trei stații de pompare a apelor uzate.



## **FOSTUL PRIMAR: „AM STOPAT LUCRĂRILE CARE, DE FAPT, NICI NU ÎNCEPUSERĂ”**

În anul 2019, implementarea proiectului s-a ciocnit de o problemă mare. În luna iulie, antreprenorul l-a informat pe beneficiar că terenul pe care, „așa cum prevede documentația tehnică de proiect, urma să fie construită stația de epurare, este diferit” de cel repartizat de Consiliul local Ivancea. În luna august 2019, drept răspuns la o petiție din localitate, același lucru l-a constatat Inspectoratul pentru Protecția Mediului. Instituția a atenționat că SEB „este proiectată pe un alt teren, care nu este coordonat cu organele abilitate” și care se află mai aproape de casele de locuit și de râulețul Motța. Beneficiarului i s-a cerut să respecte avizul Agenției ecologice de stat și legislația în vigoare, să respecte zona de protecție sanitară de 150 de metri, să revizuiască datele cu caracter tehnic în privința locului de amplasare și să modifice schița de proiect a SEB. O lună mai târziu, aceleași cerințe au fost reiterate de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, într-un răspuns semnat de secretarul de stat Iuliana Cantaragiu, actualmente – ministru al Mediului.

Oleg Gașper, care la acea vreme conducea Primăria Ivancea, ne-a spus că îndată ce au fost depistate neconcordanțele, lucrările au fost stopate: „Am mers la fața locului, am verificat, ne-am convins că în proiect e un alt teren decât cel pe care l-am alocat și am stopat lucrările. Atunci, de fapt, lucrările nici nu începuseră. Altceva nu am mai reușit să fac, nu am avut timp”. Timp nu a fost din cauza campaniei electorale și a alegerilor locale din octombrie 2019, pe care Oleg Gașper le-a pierdut. În prezent, el este consilier local, iar faptul că o parte din săteni sunt revoltați de vecinătatea imediată a stației de epurare Gașper îl explică prin frica lor față de mirosul urât și poluarea care ar putea proveni de la SEB.

Președinta AO „Ivancea”, Tatiana Vacarciuc, care reprezintă comunitatea la inițierea și implementarea proiectelor de utilități locale, ne-a spus că oamenii se tem că, atunci când va începe să funcționeze, stația va răspândi un miros greu, de aceea rezolvă problema apelor uzate menajere pe vechi: „Se folosesc de haznale. Pentru a evacua murdăria, plătesc și vine autospeciala. Tot așa fac

la școala din sat, dar și locatarii din cele patru blocuri cu două etaje și un bloc cu cinci etaje. Nu, miros acum nu este. Toți se străduie să mențină ordinea”.

## **LUCRĂRI EXECUTATE PE TERENUL PROBLEMATIC. CONTROALE, AMENDĂ ȘI IARĂȘI SISTARE**

În anul 2020, după o perioadă lungă de acalmie, evenimentele legate de amplasarea Stației de Epurare din Ivancea au început a se precipita. În luna august, mai mulți săteni, revoltați de faptul că antreprenorul a revenit pe acel „alt” teren, care se află de două ori mai aproape de râuleț și sat decât era prevăzut inițial, și a demarat în trombă lucrările, s-au plâns din nou la Inspectoratul pentru Protecția Mediului. La începutul lunii septembrie, inspectorii de mediu au găsit la fața locului un adevărat șantier și au constatat că, în pofida cerințelor formulate de ei anterior, neregulile nu au fost înlăturate.

Cel de-al doilea control a avut loc după ce, timp de aproape un an, mandatul de primar al comunei îl deținea Boris Ochișor. În actul de inspectare a mai fost menționat că lucrările de amplasare a SEB se efectuează pe terenul cu numărul cadastral 64402050.382, care a fost delimitat în ianuarie 2020, adică după ce Boris Ochișor preluase primăria.

În luna octombrie 2020, urmare a încălcărilor constatate pe teren, Inspectoratul pentru Protecția Mediului Orhei a întocmit un proces-verbal de contravenție pe numele primarului, amendându-l cu 7 500 de lei. Ochișor a contestat procesul-verbal în instanță, însă în martie curent a pierdut la Judecătoria Orhei, iar în septembrie – definitiv, la Curtea de Apel Chișinău. Alți 17 413 de lei urmează să fie recuperați de la beneficiar pentru prejudiciul adus mediului. Despre aceasta ne-a informat Ministerul Mediului, care a menționat că dacă nu se va reuși recuperarea extrajudiciară, se va recurge din nou la instanța de judecată.

Tot în octombrie 2020, Agenția pentru Supraveghere Tehnică a sistat lucrările la construcția SEB. Directorul „Polimer Gaz Conducte”, Serghei Cocîrlă, l-a informat atunci pe primarul Boris Ochișor că lucrările au fost sistate, după cum a prescris Agenția, „până la obținerea de către beneficiar a unui nou aviz al expertizei ecologice de stat la proiectul de execuție «Evacuarea și epurarea apelor uzate din s. Ivancea»,

cu includerea în el a terenului cu numărul cadastral 64402050.382, atribuit pentru construcția SEB”.

### **ANTREPRENORUL: „AM PRIMIT O SCRISOARE OFICIALĂ DE LA BENEFICIAR”**

L-am întrebat pe Serghei Cocîrlă de ce în vara anului 2020 a revenit, totuși, pe terenul problematic. Ne-a răspuns că, anterior, beneficiarul l-a informat în scris că neconformitățile au fost înlăturate și că totul e în ordine. Altfel, a mai spus Cocîrlă, Primăria Ivancea nici nu ar fi primit o nouă tranșă de bani de la Fondul Ecologic Național: „La începutul anului 2020, Consiliul local Ivancea și-a reparat greșeala și a atribuit teren pentru stația de epurare, așa cum este prevăzut în proiect (proiectul de execuție, n.r.). Eu am primit în acest sens o scrisoare oficială. [...] Însuși faptul că totul este în ordine este confirmat prin faptul că Fondul Ecologic, în anul 2020, a reluat debursările financiare către Primăria Ivancea, care a primit banii alocați”.

În luna septembrie 2020, bugetul localității, într-adevăr, a fost suplimentat cu 6 148 200 de lei, primiți de la FEN pentru realizarea proiectului „Evacuarea și epurarea apelor uzate din s. Ivancea”. Dar vreo decizie a Consiliului local de atribuire a terenului pentru SEB, datată cu începutul anului 2020, nu poate exista. Or, abia la mijlocul anului 2020, în luna iunie, acest teren, cu numărul cadastral 64402050.382, a fost delimitat printr-o decizie a Consiliului local și inclus în categoria terenurilor cu destinație agricolă. Și mai târziu, în ianuarie 2021, Consiliul a decis să-i modifice destinația, trecându-l în categoria terenurilor destinate construcțiilor. Nici de această dată, însă, în decizie nu a fost menționat expres că modificarea se face în scopul amplasării SEB.

### **URMĂRIRE PENALĂ PE NUMELE PRIMARULUI. CONSILIER LOCAL: „JUDECATA A CONFIRMAT ILEGALITĂȚILE”**

Modificarea destinației terenului s-a făcut după ce, în decembrie 2020, pe numele primarului Boris Ochișor a fost pornită o urmărire penală pe art. 327 Cod Penal, „abuzul de putere sau abuzul de serviciu”. Urmărirea penală este exercitată de Centrul Național Anticorupție. La solicitarea de informații despre etapa la care se află urmărirea penală și

constatățile făcute în cadrul acesteia, CNA ne-a răspuns că „ținând cont de prezumția de nevinovăție și confidențialitatea urmăririi penale”, informația solicitată va fi prezentată după ce urmărirea penală, care la moment e în derulare, va fi finalizată.

Urmărirea penală a fost pornită în baza unei sesizări depuse la Procuratura Generală în septembrie 2020 de către consilierul local Victor Marahovschi. El ne-a declarat că SEB a fost construită cu încălcări grave, fapt pentru care cei vinovați trebuie trași la răspundere. În opinia sa, e grav că banii din bugetul de stat se utilizează pentru un obiect care poate dăuna mediului și sănătății oamenilor: „Stația a fost construită ilegal, în doar două luni, fără vreo aprobare pentru acel teren, care se află prea aproape de localitate și râuleț, iar acum se încearcă legalizarea și obținerea documentelor permissive, care lipsesc. De exemplu, avizul sanitar la decizia de modificare a destinației terenului, care s-a obținut mai apoi, este pentru construcții, în general, dar nu pentru stație. Primăria trebuia să schimbe proiectul, să facă modificări în proiectul de execuție, dar nu a făcut-o. Și după toate acestea, chiar și după ce judecata a confirmat ilegalitățile, anul acesta, cu vreo trei zile înaintea alegerilor parlamentare, Fondul Ecologic ia decizia să acorde pentru stația de epurare încă 8,5 milioane de lei”.

**PRIMARUL: „AM PUS STAȚIA CONFORM PROIECTULUI, NU AM ÎNCĂLCAT NICIO VIRGULĂ”**

Primarul Boris Ochișor spune că abia în luna octombrie 2020, când Inspectoratul pentru Protecția Mediului i-a întocmit procesul-verbal pentru contravenție, a aflat că SEB se construiește pe alt teren decât cel alocat de consiliul local și coordonat cu organele abilitate. Demnitarul ne-a declarat că încă atunci totul a fost adus în ordine, iar lucrările au fost efectuate corect, conform proiectului de execuție. Drept dovadă, ne-a prezentat Decizia Consiliului local din ianuarie 2021 privind modificarea destinației terenului cu numărul cadastral 64402050.382. Pentru greșelile din documente, mai susține Boris Ochișor, este responsabil fostul primar, iar dacă stația de epurare nu se construia, de la FEN nu mai veneau mijloace financiare.

„Primarul care era atunci nu a adus în ordine toate documentele. Din 2015 până în 2019 s-au făcut lucrări, au îngropat 8 milioane la

rețelele de canalizare, dar stația de epurare nu era. De aceea am spus să facem stația de epurare și am primit 7 milioane pentru aceasta. Noi am pus stația de epurare conform proiectului (de execuție, n.r.), nu am încălcat nicio virgulă din proiect. Ceea ce a fost cu pământul, nu-i clar – pe proiect se arată unde e stația de epurare acum, iar pământul a fost oferit cu 200 de metri mai într-o parte. Asta eu pe urmă am aflat, după ce au venit și mi-au făcut proces-verbal. Eu nu știam de chestia asta.

— Ați revizuit deja totul?

— Clar, încă atunci am revizuit.

— Și aveți toate avizele de la sănătatea publică, de la protecția mediului – tot pachetul de documente îl aveți?

— A fost Agenția pentru Supraveghere Tehnică și a blocat lucrările, pentru că, atunci, s-au uitat – pământul nu este. După ce s-a trecut pământul (modificată destinația, n.r.) ne-au dat permisiunea să lucrăm. Și au venit și au măsurat, că trebuie să fie nu mai puțin de 20 de metri de la râu. La noi e și mai mult. Și ne-au permis să lucrăm mai departe”.

Primarul Boris Ochișor ne-a declarat că lucrările ar putea fi reluate chiar și acum, dacă n-ar exista o datorie de 3,5 milioane de lei față de antreprenor, firma „Polimer Gaz Conducte”. De aceea, speranța lui e ca măcar o parte din suma de 8,5 milioane de lei, aprobată de FEN în anul curent, să vină cât mai curând.

## **FONDUL ECOLOGIC „PROBLEMA NU E A FINANȚATORULUI, DAR A BENEFICIARULUI”**

În data de 6 iulie 2021, Consiliul de Administrare al FEN a decis să acorde ultima tranșă financiară, în sumă de 8,5 milioane de lei, pentru proiectul „Evacuarea și epurarea apelor uzate din s. Ivancea”, iar la 20 iulie fostul ministru al Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Ion Perju, și primarul comunei, Boris Ochișor, au semnat contractul de finanțare.

Vladlena Toian, șefa Serviciului fonduri de dezvoltare din cadrul FEN, ne-a confirmat că în ultimii doi ani pentru proiectul din Ivancea au fost aprobate și transferate sume mai mari de bani. Aceasta s-a făcut doar din considerentul unor costuri mai mari legate de amplasarea SEB și a necesității de a finaliza proiectul, pe durata căruia, practic în fiecare an, se încheiau acorduri de continuare a implementării. Ultimul acord

de acest fel a fost semnat în 2 decembrie 2020 și va fi valabil până în 2 decembrie 2021, a pecizată funcționara.

Vladlena Toian ne-a spus că a auzit despre problemele legate de terenurile pentru SEB din satul Ivancea tocmai prin decembrie 2020, când stația deja era amplasată, și că nu cunoaște dacă, conform contractului de finanțare, Primăria era obligată să informeze FEN despre aceasta: „Eu am auzit despre confuzia cu terenurile anul trecut, iarna, prin luna decembrie, de la juriștii noștri care au primit o petiție, dacă nu greșesc. Dar deja era și stația de epurare pusă pe teren. Pentru fiecare tranșă de finanțare s-a încheiat contract separat și nu pot spune dacă este sau nu în fiecare dintre ele condiția că beneficiarul trebuie să comunice finanțatorului despre astfel de situații. Și problema nu e a finanțatorului, dar a beneficiarului, care își asumă răspunderea atunci când se implică în proiect”.

În opinia sa, lucrurile s-ar putea clarifica după finalizarea proiectului, când beneficiarul va trebui să organizeze darea în exploatare și să obțină semnături de la instituțiile de protecție a mediului, sănătate publică și altele care, în anul 2014, au dat proiectului undă verde.

# **LOCUIŢELE SOCIALE DIN MAI MULTE RAIOANE, CONSTRUITE DINTR-UN ÎMPRUMUT EUROPEAN, REPARTIZATE CU IGNORAREA CRITERIILOR DE SELECŢIE**

**LILIA ZAHARIA,**  
**MOLDOVA CURATĂ,** noiembrie 2021

*O bună parte din persoanele care au beneficiat în ultimii 5 ani de locuințe sociale în raioanele Soroca, Fălești, Nisporeni și Călărași nu ar fi trebuit să primească astfel de apartamente, deoarece aveau venituri mari sau chiar dețineau deja imobile, a constatat Curtea de Conturi după un audit recent și a cerut Procuraturii Generale să lămurească lucrurile. Responsabile de repartizare au fost administrațiile publice locale. Unii președinți de raion spun că deliberat au ignorat Regulamentul de repartizare, ca să atragă în zonă specialiști calificați. Alții motivează că Regulamentul ar conține lacune și nu ar permite o mai bună verificare a dosarelor depuse.*



## ÎMPRUMUT ÎN VALOARE DE 13, 4 MILIOANE DE EURO

În anul 2012, Republica Moldova a încheiat un Acord-cadru de împrumut cu Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei (BDCE), pentru construcția locuințelor destinate beneficiarilor din categorii de populație cu venituri mici din mai multe raioane. Valoarea totală a proiectului a fost de **20, 4 milioane de euro**, dintre care 65% a constituit împrumutul din partea BDCE, cu perioada de rambursare nu mai mare de 20 de ani, inclusiv 5 ani perioada de grație.

Alte **7 milioane de euro** sau 35% a constituit investiția APL, care includea atât contribuția financiară, cât și cea nefinanciară (valoarea construcțiilor nefinalizate, valoarea terenurilor, costul documentației de proiect etc.). Scopul proiectului a fost de a termina construcția a 14 blocuri nefinalizate în orașele selectate, care puteau asigura cu aproximativ 700 de locuințe sociale circa 2500 de persoane din familii vulnerabile și cu venituri mici. De repartizarea acestor locuințe au fost responsabile consiliile raionale, care au format comisii de evaluare a dosarelor și de selectare a beneficiarilor.



## **PRIORITATE PENTRU PERSOANELE CU DIZABILITĂŢI SEVERE ŞI FAMILIILE MONOPARENTALE**

Guvernul condus atunci de Vlad Filat a instituit pe lângă Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor o entitate numită Unitatea de Implementare a proiectului de construcție a locuințelor pentru păturile socialmente vulnerabile II care urma să supravegheze parcursul realizării proiectului și să se asigure că de locuințe beneficiază într-adevăr persoanele nevoiașe. Potrivit Regulamentului de repartizare, prioritate la acordarea apartamentelor aveau câteva categorii sociale – persoane cu dizabilități severe, persoane dezinstituționalizate (orfani cu vârsta cuprinsă între 18 și 21 de ani), familii cu trei și mai mulți copii minori sau familii monoparentale care cresc cel puțin 2 copii minori, familii în care sunt copii cu dizabilități severe, familii tinere în care cel puțin unul dintre soți este angajat în sistemul bugetar sau persoane sub 35 de ani angajate în instituții bugetare din domeniile educație, sănătate, asistență socială.

## **CURTEA DE CONTURI: „DE APARTAMENTE AU BENEFICIAT PERSOANE NEELIGIBILE”**

Auditorii Curții de Conturi au stabilit însă într-un raport prezentat în toamna anului 2021 că nu toate autoritățile publice locale au ținut cont de condițiile Regulamentului. Apartamente sociale au primit și persoane ale căror venituri salariale depășesc limita stabilită legal sau care dețin deja bunuri imobile.

Un astfel de caz este al medicului de familie din Fălești, **Sergiu Albu**, vizat și în raportul Curții de Conturi. Potrivit constatărilor, medicul a prezentat în dosar certificatele despre venitul său și al membrilor familiei sale de la un singur loc de muncă, adică de la Centrul de Sănătate Fălești. Astfel, venitul său a constituit 2,6 mii lei lunar și 5,2 mii lei – cel al soției. „Examinând datele din baza de date fiscală (reports.fisc.md), auditul a constatat că această familie a obținut în anii 2015-2017, din cinci locuri de muncă diferite, venituri în sumă totală de 1.088,2 mii lei, sau 30,2 mii lei/lunar”, se spune în raportul Curții.

Sergiu Albu confirmă că în dosarul depus pentru a obține locuință socială a prezentat doar informația de la locul de muncă de bază, motivând că celelalte venituri erau obținute prin cumul și nu a știut că

trebuia să prezinte toată informația despre ele. „În perioada aceea eu am activat într-o companie privată, producătoare de medicamente. Eram angajat de bază. După îndreptarea Ministerului Sănătății am venit la Centrul de Sănătate Fălești și am fost angajat cu jumătate de normă. Deoarece erau salariile mici, activăm concomitent în două firme private. Atunci când am depus dosarul pentru locuință socială, ni s-au cerut informații doar de la locul de bază, nu și din alte părți”, explică medicul.

Iraida Bânzari, fosta președintă a raionului Fălești și președintă a Comisiei de examinare a dosarelor în anul 2016, recunoaște că Regulamentul a fost ignorat deliberat, cu scopul de a atrage cu orice preț medici în raion. „La compartimentul medici, noi am lansat chemarea că oferim oricui apartamente, chiar fără să analizăm acte. Noi nu avem medici și am oferit apartamente. Eu personal am fost la Chișinău cu șeful Centrului de Sănătate Publică atunci când se repartizau medicii prin raioane și am transmis mesajul să vină la Fălești, că noi le oferim apartamente. Noi aveam atunci o lipsă totală de medici. Pe familia Albu chiar am convins-o să vină la Fălești. Ei lucrau la Chișinău și noi i-am rugat, că sunt elevii noștri, să vină să lucreze în raion”, ne-a declarat Iraida Bânzari.

## MEMBRII COMISIEI ANALIZEAZĂ DOSARE FĂRĂ ACCES LA BAZE DE DATE FISCALE ȘI CADASTRALE

Cazuri similare au fost descoperite și la Soroca, Călărași și Nisporeni. **Angela Leahu**, șefa Secției Economie a Consiliului Raional Soroca, acolo unde au fost găsite 7 cazuri de acordare neconformă a locuințelor, susține că de vină ar fi o lacună în Regulament. Potrivit ei, membrii Comisiei de selecție și repartizare nu au acces la bazele de date fiscale sau cadastrale ca să verifice dacă informația prezentată de solicitant corespunde adevărului: „La noi s-au dat locuințe conform Regulamentului, dar unele persoane au încercat să mai ascundă veniturile. Comisia însă, potrivit Regulamentului, nu poate evalua bunurile imobile. Ceea ce ne prezintă beneficiarul, aceea evaluăm”.

## POSIBIL CONFLICT DE INTERESE LA NISPORENI

În orașul Nisporeni de apartament social a beneficiat și **Maria Movileanu**, asistentă socială în satul Ciorești, care este de fapt, nora șefei

Direcţiei Asistenţă Socială şi Protecţie a Familiei, Xenia Axente, care a fost şi membră a Comisiei de examinare a cererilor de repartizare a acestor locuinţe. Xenia Axente confirmă că Maria Movileanu activează în Cioreşti, dar i-a fost repartizată locuinţa socială, deoarece ar fi bugetară şi are un venit mic. Ea însă spune că oficial, Maria Movileanu nu este căsătorită cu fiul ei, ci locuieşte în concubinaj, având doi copii. Întrebată dacă nu vede un eventual conflict de interese la mijloc, ea fiind în anul 2018 membră a Comisiei de repartizare, Xenia Axente a răspuns că nici nu îşi aminteşte dacă a fost la acea şedinţă când s-a votat: „Conform Regulamentului, ea are dreptul legal ca şi toată lumea. Eu nu am votat, mi se pare că nici nu am fost la şedinţa ceea, nu mai țin minte, am să verific şi am să văd”.

Anterior MoldovaCurata.md a relatat că de locuinţă socială a beneficiat şi primarul oraşului Nisporeni, Grigorii Robu, şi procurorul-şef al raionului, Iancu Zaprojan, deşi din veniturile lor anuale se vede că nu ar face parte din categoria familiilor nevoiaşe.

## **AU FOST SESIZATE PROCURATURILE TERITORIALE**

Curtea de Conturi a trimis constatările consiliilor raionale vizate, cerând revizuirea listei beneficiarilor de locuinţe sociale, dar şi la Procuratura Generală. La rândul său, PG le-a remis procuraturilor teritoriale pentru a examina pretensele ilegalităţi. Igor Vieru, juristul Unităţii de Implementare a Proiectului de construcţie a locuinţelor sociale, susţine că după finalizarea proiectului, a fost responsabilitatea consiliilor raionale să repartizeze apartamentele în mod corect. El recunoaşte că Regulamentul, care a fost elaborat de către Ministerul Dezvoltării Regionale şi Construcţiilor, a avut unele lacune şi că într-adevăr, comisiile din cadrul consiliilor raionale nu au cum să facă o monitorizare corectă a veniturilor beneficiarilor atât timp cât nu au acces la bazele de date. Juristul mai precizează că pentru a remedia situaţia, acum se lucrează la completarea şi îmbunătăţirea documentului. „Dacă organele de control au acest instrument uşor de a verifica prin toate bazele, Consiliul raional nu are aşa competenţe”, susţine juristul. Igor Vieru adaugă că după aceste situaţii raportate de auditori, potenţialul beneficiar de locuinţe sociale ar trebui să completeze şi o declaraţie pe propria răspundere prin care să asigure că informaţia prezentată în dosar este veridică.

Locuințe sociale au fost construite la Glodeni, Rezina, Cantemir, Cimișlia, Cahul, Călărași, Briceni, Sângerei, Hâncești, Soroca, Nisporeni, Leova, Fălești și Ialoveni. În prezent, beneficiarii plătesc pentru folosirea acestor apartamente sume modice, în funcție de suprafața locuinței. Bani acumulați se duc pentru rambursarea împrumutului european.

Aceste locuințe se oferă în baza unui contract de locațiune, care este încheiat pe o perioadă de 5 ani. Dacă beneficiarul își îmbunătățește între timp situația financiară sau intră în posesia unui bun imobil, el anunță autoritatea locală pentru o eventuală eliberare a locuinței sociale.

**O PARTE DIN BANII EUROPENI  
DONAȚI GĂGĂUZIEI  
PENTRU ECHIPAMENT MEDICAL  
A AJUNS LA O FIRMĂ CREATĂ  
URGENT DE UN ACTIVIST  
PRO-RUS DE LA COMRAT**

**VIORICA ZAHARIA, MOLDOVA CURATĂ  
PIOTR GARCIU, LAF.MD**  
mai 2021

*Comitetul Executiv de la Comrat a cumpărat, în iulie 2020, cu bani europeni, două aparate USG cu o sumă mult mai mare decât costul aparatelor la distribuitor. Firma cu care Bașkanatul a făcut tranzacția a fost creată cu 2 săptămâni înainte de încheierea contractului și a încasat în total 756 000 de lei. Dacă ar fi luat aparatele direct de la distribuitorul oficial din Moldova, Executivul ar fi plătit doar 600 000 de lei. Astfel, Bașkanatul a îmbogățit firma-intermediară, care pare să fi fost creată special pentru această achiziție, cu 156 000 de lei.*



La 13 septembrie 2020, în zi de duminică, în fața sediului Comitetului Executiv al autonomiei găgăuze s-au adunat câteva zeci de lucrători medicali, la ceremonia de transmitere a două aparate de ultrasonografie, cumpărate din banii Uniunii Europene pentru spitalele din Găgăuzia. La eveniment s-a anunțat că cele două aparate vor fi folosite de centrele „Covid” din spitalele din Comrat și Ceadâr-Lunga. Atunci bașkanul autonomiei, **Irina Vlah**, a declarat că ambele dispozitive au costat în jur de 1 milion de lei.

### **CÂT AU COSTAT APARATELE ȘI UNDE S-AU DUS BANII**

Așa cum am aflat de la Comitetul Executiv de la Comrat, la 13 mai 2020, când trecuseră două luni de la primul caz de COVID-19 în Moldova, Direcția Sănătate a autonomiei a adresat o scrisoare conducerii proiectului SLPA al Uniunii Europene (Support to Local Public Authorities in ATU Gagauzia), prin care a cerut ca banii economisiți de la implementarea proiectului să fie folosiți pentru cumpărarea a două aparate USG.

La 3 iulie 2020 conducerea SLPA a autorizat folosirea sumei de 756 000 de lei pentru procurarea aparatelor. Delegația UE la Chișinău ne-a

informat că achiziția a fost lăsată în totalitate în seama Executivului de la Comrat.

## **FIRMA FURNIZOARE A FOST CREATĂ CU 2 SĂPTĂMÂNI ÎNAINTE DE ACHIZIȚIE**

Peste trei zile de la această aprobare, adică la 6 iulie 2020, aparatele USG au fost deja cumpărate de la firma „Ikar-Global”, cu suma de 756 000 de lei ambele, potrivit site-ului Agenției Achiziții Publice.

„Ikar-Global” este o companie fondată la 19 iunie 2020, adică în timp ce la Comrat se știa deja că urmează să fie procurate aparatele. Fondatorul este un bărbat din Comrat, **Iurii Cara**, iar adresa juridică a firmei este str. V. Vișoțki 37, or. Comrat.

Astfel, se dovedește că la 2 săptămâni de la fondarea acestei firme, care, în mod firesc, nu avea nici un portofoliu, Bașkanatul alege anume „Ikar-Global” ca agent economic de la care să cumpere aparatele. De pe portalul Mtender.gov.md, care este o platformă gestionată de Ministerul Finanțelor, aflăm că nici măcar nu a fost organizat un concurs public, s-a cumpărat prin procedura „negocieri fără publicare”, adică s-a negociat direct cu „Ikar-Global”. În „criteriile de evaluare” s-a indicat concret ce parametri ar trebui să aibă aparatele USG și de la ce producător – Mindray (China). În Republica Moldova există un singur distribuitor al echipamentelor Mindray - Întreprinderea Mixtă „Dutchmed-M” SRL. Solicitați de Moldova Curată, reprezentanții acesteia ne-au informat că „Ikar-Global” a cumpărat aparatele USG anume de aici, cu 300 000 de lei fiecare, în total 600 000 de lei.

Pentru a verifica informația, l-am sunat pe fondatorul și administratorul „Ikar-Global”, Iurii Cara, dându-ne drept persoane interesate să cumpărăm și noi astfel de echipament. Cara a confirmat că a cumpărat aparatele de la distribuitorul local și că, în general, firma sa nu se ocupă de astfel de achiziții, ci a fost o achiziție singulară: „Le-am cumpărat de la distribuitorul oficial în Moldova. Acesta a fost un caz singular, când am avut de a face cu un astfel de echipament”.

## EXECUTIVUL GĂGĂUZ REFUZĂ SĂ EXPLICE CUM A ALES FURNIZORUL ȘI DE CE A ADMIS SUPRAPLATA

Apare întrebarea: de ce Bașkanatul nu a cumpărat echipamentul direct de la distribuitorul oficial? Ar fi economisit 156 de mii de lei, care, astfel, s-au dus în buzunarul firmei intermediare. Reprezentantul ÎM „Dutchmed – M” a confirmat pentru Moldova Curată că întreprinderea face și livrări directe, nu doar către intermediari, dar că nimeni din Găgăuzia nu „s-a adresat” cu o astfel de propunere.

Am discutat cu specialistul principal în management financiar al Bașkanatului, **Mariana Pîrău**, care a **organizat achiziția:**

**Moldova Curată (MC):** De ce Comitetul Executiv nu a încercat să cumpere aceste aparate direct de la distribuitorul din Moldova? La ei e cel mai mic preț.

**Mariana Pîrău (MP):** Dar de ce aveți nevoie de această informație?

**MC:** Păi, V-am spus, sunt jurnalistă și mă documentez pentru un articol.

**MP:** De ce Vă interesează anume această achiziție?

**MC:** Dacă m-aș fi interesat de o altă achiziție, m-ați fi întrebat același lucru, nu?

**MP:** Întrucât sunt funcționar de stat, nu Vă pot divulga multă informație. De aceea, mă scuzați, nu voi răspunde la întrebările Dvs. Toată informația care Vă poate fi furnizată este deja publicată pe site-ul Tender.gov.md. Altceva nimic nu Vă voi spune. Echipamentul a fost cumpărat în cadrul unui proiect european, dar noi cu Uniunea Europeană am semnat un acord să nu divulgăm.

**MC:** Ce să nu divulgați?

**MP:** Să nu divulgăm toată informația din proiect.

Ulterior, am expediat o solicitare oficială către Comitetul Executiv din Găgăuzia, pentru a afla de ce nu s-a făcut concurs de achiziții publice cu mai mulți participanți, de ce a fost selectată anume firma „Ikar-Global”, care nu avea nicio experiență în livrarea echipamentelor medicale și a fost creată ad-hoc înainte de achiziție, precum și faptul că a fost admisă o supraplătă de 156 000 de lei prin procurarea de la intermediari și nu direct de la distribuitor.

Drept răspuns, am primit o informație cu câteva date cronologice ale achiziției, fără răspunsuri la întrebările noastre. Amintim, Delagația



UE în Moldova ne-a îndemnat să aflăm toate detaliile achiziției de la Executivul găgăuz, fără să pomenească despre vreo clauză de confidențialitate. Am încercat să vorbim și cu Iurii Cara, administratorul firmei „Ikar-Global”, anunțându-l deja că suntem jurnaliști, însă el a refuzat să discute. Firma acestuia, după achiziția aparatelor USG și a unor calculatoare, efectuate în aceeași zi de către Comitetul executiv de la Comrat, nu a mai figurat până în prezent în nici o achiziție publică.

## FIRMA CARE A PRIMIT BANI EUROPENI APARTINE UNUI ACTIVIST PRO-RUS

La 6 iulie 2020, adică în ziua când „Ikar-Global” a încheiat cu Bașkanatul contractul de furnizare a aparatelor USG, pe pagina de Facebook a organizației „Народный антикризисный штаб” (НАШ), în traducere Celula Populară Anticriză, a apărut o fotografie în care fondatorul Iurii Cara apare împărțind ajutoare sub formă de produse și obiecte de primă necesitate familiilor cu venituri mici din Găgăuzia. Organizația a devenit cunoscută primăvara trecută și se poziționează ca platformă civică, al cărei scop principal este să ajute oamenii. În Găgăuzia se ocupă în principal de campanii de distribuire a produselor alimentare pentru nevoiași. În ultimele săptămâni organizația a lansat curse gratuite de microbuz pentru pensionari în câteva localități ale Găgăuziei. Fiecare activitate este reflectată activ în fotografiile plasate pe internet.

Deși inițial au anunțat că reprezintă o organizație apolitică, liderul НАШ, **Victor Petrov**, a candidat la alegerile care au avut loc la 19 septembrie 2021 și a devenit deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei. De asemenea, în campania pentru alegerile președintelui Republicii Moldova, din toamna anului 2020, Petrov a citit o declarație, în cadrul unei conferințe de presă, în care a susținut că nu va admite amestecul Occidentului în alegerile din Moldova. În timpul conferinței, în spatele său stăteau activiști ai НАШ, între care Iurie Cara. „Ne șochează datele recente despre activitatea în țară a rețelei de organizații guvernamentale, implicate direct în susținerea candidatului pro-european”, a spus Petrov.

**OPINIE: „ÎN ACEASTĂ ACHIZIȚIE EXISTĂ UN INDICATOR DE RISC: O POSIBILĂ ÎNȚELEGERE DINTRE AUTORITATEA PUBLICĂ ȘI AGENTUL ECONOMIC”**

**Diana Ranga-Enachi**, economistă la IDIS „Viitorul”, spune că Legea achizițiilor publice permite autorităților să utilizeze procedura de negociere fără publicare „într-o măsură strict necesară, din motive de maximă urgență ca urmare a unor evenimente imprevizibile”. „Respectiv, având în vedere situația excepțională generată de pandemia de Covid-19, legislația permite autorităților să aplice această procedură pentru bunurile procurate în scopul prevenirii și controlului infecției de Covid-19. Analizând, însă, procesul achiziției respective, pot spune că există un indicator de risc, și anume o posibilă înțelegere dintre autoritatea publică și agentul economic cu care s-a semnat contractul. Constatarea mea este fundamentată de mai multe argumente. În primul rând, indicarea unui producător concret în specificațiile tehnice – asta exclude din start alți producători care ar putea dispune de echipamente care îndeplinesc aceleași funcții. În al doilea rând, contractarea unei companii cu zero experiență, în distribuirea echipamentelor medicale, în general, și în achiziții publice, în particular. Și, în al treilea rând, invocarea de către reprezentantul autorității publice a «confidențialității» datelor privind achiziția respectivă”, a explicat Diana Ranga-Enachi.

*Material realizat în cadrul proiectului „Cererea de transparență în perioade de criză: acțiune comună din partea OSC-urilor și a jurnaliștilor”, finanțat de Black Sea Trust for Regional Cooperation*

# **825 DE MILIOANE DE LEI ÎN 6 ANI: FIRMELE VIZATE ÎN „DOSARUL LICITAȚIILOR TRUCATE ÎN MEDICINĂ” CÂȘTIGĂ ÎN CONTINUARE CONTRACTE LA STAT**

**MARIANA COLUN,**  
**MOLDOVA CURATĂ,** noiembrie 2021

*La șase ani de la finalizarea urmării penale, „dosarul licitațiilor trucate în medicină”, în care figurează 30 de inculpați, printre ei și ex-ministrul Sănătății, Andrei Usatîi, încă se află în prima instanță. Cele mai multe ședințe sunt amânate din diferite motive. Întrucât nu există o sentință definitivă, companiile omului de afaceri Tudor Ceaicovschi, GBG-MLD și Intermed SRL, vizate în dosar, pot în continuare să participe la concursuri de achiziții, or, nu ar exista temeii pentru introducerea lor în lista de interdicție a Agenției Achiziții Publice. În aceste condiții, în ultimii șase ani, aceste firme au câștigat contracte de peste 825 de milioane de lei. În unele cazuri, licitațiile au fost organizate chiar de „partenerii” lui Ceaicovschi de pe banca acuzaților. Despre dosarul penal, omul de afaceri ne-a spus că ar fi fost pornit la comandă, însă nu a precizat la comanda cui.*



**8 aprilie 2015.** Centrul Național Anticorupție anunță că fostul ministru al Sănătății, Andrei Usatîi, a fost reținut pentru 72 de ore, într-un dosar privind trucarea licitațiilor pentru procurarea echipamentelor medicale. Faptele ar fi avut loc în 2014. Atunci, la câteva concursuri de achiziții, caietele de sarcini și parametrii tehnici ar fi fost aranjate astfel ca să corespundă cu marfa vândută de agenți economici concreți. Era vorba despre companiile GBG-MLD SRL și Intermed SRL, ale omului de afaceri Tudor Ceaicovschi, reținut în cadrul aceleiași cauze penale. De asemenea, au fost reținuți șefii mai multor instituții medicale, bănuți de depășirea atribuțiilor de serviciu, luare și dare de mită. Printre ei – șefii Spitalului de Urgență, Spitalului Raional Taraclia, Centrului de Sănătate Cahul, Agenției Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, Institutului de Cardiologie, Institutului Oncologic, Centrului Republican de Diagnostică Medicală, Serviciului medical al MAI, Departamentului Instituțiilor Penitenciare (actuala Autoritate Națională a Penitenciarelor, n.r.).

În aceeași zi, **8 aprilie 2015**, compania GBG-MLD SRL semna un contract de achiziție cu Spitalul raional Florești, în valoare de 50 100 de lei, pentru livrarea peliculei radiografice și reactivelor pentru radiologie. În pofida anchetei penale, din momentul reținerii lui Tudor Ceaicovschi și până în prezent, companiile GBG-MLD SRL și Intermed

SRL au câștigat peste 1.400 de contracte cu autoritățile publice din țară. O bună parte din licitațiile cu noroc au fost organizate de instituțiile conduse anterior sau în prezent de alți inculpați în dosarul în care figurează și Ceaicovschi.

### **30 DE INCULPAȚI ȘI UN PREJUDICIU CAUZAT STATULUI ESTIMAT LA 150 DE MILIOANE DE LEI**

„Dosarul licitațiilor trucate în medicină” a fost deschis la 6 noiembrie 2014, atunci când ofițerii Centrului Național Anticorupție s-au autosesizat în cazul unor presupuse ilegalități admise la achiziția utilajului și echipamentului medical de către mai multe instituții medico-sanitare publice. Anchetatorii au stabilit că trucarea licitațiilor a avut loc prin includerea intenționată în caietele de sarcini a parametrilor tehnici ai utilajului care urma să fie cumpărat de instituțiile medicale, identici cu toate caracteristicile tehnice ale echipamentului medical comercializat pe teritoriul țării, în exclusivitate de companiile gestionate de Tudor Ceaicovschi.

Inițial, au fost reținute 16 persoane, după percheziții la domiciliile, în automobilele și birourile celor vizați, la Departamentul Instituții Penitenciare, la Agenția Achiziții Publice, la Ministerul de Interne, precum și la alte instituții de stat. Ulterior, o parte din reținuți a primit mandate de arestare în izolatorul CNA, iar o parte a fost trimisă în arest la domiciliu. Tudor Ceaicovschi este singurul care a stat după gratii până în octombrie 2015, când a fost plasat în arest la domiciliu.

Ofițerii CNA au făcut percheziții la mai multe bănci din Capitală și au depistat, în total, în casele de depozit ale unor persoane reținute, sume de 190.800 de euro, 51.200 de dolari, 60.000 de lei, toate în numerar. Bani au fost anexați la dosar. Oamenii legii au estimat un prejudiciu cauzat statului de 150.000.000 de lei. Pentru recuperarea acestuia, procurorii au dispus aplicarea sechestrelor pe bunurile învinuților, inclusiv pe conturile bancare, automobilele, terenurile și casele acestora.

În total, în cadrul dosarului au statut de inculpat 30 de persoane. 29 dintre ele nu își recunosc vina. Inculpații sunt învinuiți de comiterea escrocheriei, coruperea activă, fals în declarații, excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu.

## 588 DE MILIOANE DE LEI PENTRU GBG-MLD SRL ÎN ȘASE ANI

În ultimii șase ani, compania GBG-MLD SRL a fost desemnată câștigătoarea a 1 333 de concursuri de achiziție, organizate de instituțiile statului. Dacă în 2015, după reținerea lui Tudor Ceaicovschi, firma a câștigat doar 75 de licitații, în urma cărora și-a completat conturile cu 12,5 milioane de lei, atunci în 2016 omul de afaceri a încasat de opt ori mai mult – 88,1 milioane de lei. În 2017 suma respectivă este dublată, ajungând la 116,8 milioane de lei. În 2018 GBG-MLD SRL a semnat contracte în valoare de 117,5 milioane de lei cu instituțiile statului, în 2019 – de aproape 47 milioane de lei, iar în 2020 valoarea s-a triplat, ajungând la 147,7 milioane de lei.

Compania lui Ceaicovschi a fost cea care a livrat unor instituții medicale din țară aparate de ventilare artificială a plămânilor, la începutul pandemiei de coronavirus. Astfel, prin negocierea fără publicare prealabilă, Consiliul Raional Hâncești, Consiliul Raional Cahul, Consiliul Raional Sângerei și Primăria Soroca au încheiat cu GBG-MLD SRL contracte în valoare totală de 3,2 milioane de lei. În 2021, până la ora actuală, compania GBG-MLD SRL a câștigat licitații în valoare de 58 de milioane de lei.

Cea mai importantă licitație publică câștigată de GBG-MDL SRL în ultimii șase ani a avut loc în decembrie 2020. Atunci compania a livrat dispozitive medicale conform necesităților Centrului Republican de Diagnosticare Medicală. Contractul în valoare de 58,8 milioane de lei a fost semnat cu Centrul pentru Achiziții Publice Centralizate în Sănătate.

Alte 6,4 milioane de lei au intrat pe conturile companiei în martie 2018, după ce a câștigat licitația anunțată de Centrul Republican de Diagnosticare Medicală (CRDM) pentru achiziția reactivelor, calibratoarelor și consumabilelor medicale. Instituția respectivă este condusă de Andrei Testemițanu, reținut alături de Tudor Ceaicovschi în aprilie 2015 în cadrul „**dosarului licitațiilor trucate în medicină**”. În ultimii șase ani, CRDM a semnat contracte de achiziții în valoare totală de 50,4 milioane de lei cu firma GBG-MLD SRL pentru livrarea reactivelor, reagenților și consumabilelor medicale. După valoarea totală a contractelor, CRDM este întrecut doar de Centrul

pentru Achiziții Publice Centralizate în Sănătate, care în ultimii patru ani a desemnat GBG-MLD SRL câștigătoare la licitații de 223,9 milioane de lei.

Alte două instituții, conduse și în prezent de inculpați în **„dosarul licitațiilor trucate în medicină”** au virat în conturile GBG-MLD SRL 11,2 milioane de lei, respectiv 5,3 milioane de lei, pentru echipamente medicale, consumabile și reactive. Este vorba despre Institutul de Cardiologie, condus de Vitalie Moscalu, și Centrul de Sănătate Cahul, al cărui șef este Alexandru Hagioglo.

### **237 DE MILIOANE A OBȚINUT DE LA STAT ȘI INTERMED SRL**

În ultimii șase ani, Intermed SRL, cealaltă firmă a lui Tudor Ceaicovschi care figurează în dosar, a câștigat 147 de licitații publice în sumă totală de peste 237 de milioane de lei.

Dacă în 2015, după reținerea lui Ceaicovschi, firma a câștigat doar opt licitații, în urma cărora și-a completat conturile cu 342 de mii de lei, atunci în 2016 aceasta a încasat de 35 de ori mai mulți bani – 12 milioane de lei. În 2017 și 2018, valoarea contractelor semnate de Intermed SRL cu statul a oscilat în jurul cifrei de 10 milioane de lei. Din 2019 până în prezent, sumele au crescut constant, ajungând la 26, 80 de milioane de lei și respectiv 98 de milioane în 2021.

Ca și în cazul companiei GBG-MLD SRL, Intermed SRL a fost desemnată câștigătoare în cadrul unor concursuri de achiziție organizate de instituțiile conduse până în prezent de „vecinii” lui Ceaicovschi de pe banca acuzaților. Este vorba din nou de Centrul Republican de Diagnosticare Medicală, care în ultimii șase ani a transferat în conturile firmei aproape 28 de milioane de lei, Centrul de Sănătate Cahul și Institutul de Cardiologie, care au semnat contracte mai modeste, în valoare totală de 1,3, respectiv 1,9 milioane de lei, pentru livrarea reactivilor, pieselor de schimb, consumabilelor de laborator, veselei, filmelor radiologice pentru aparatul digital și articolelor parafarmaceutice.

## **FIRMELE LUI CEAICOVSCHI, DESEMNALE CÂȘTIGĂTOARE ALE CONCURSURILOR CU UN SINGUR PARTICIPANT**

Datele de pe tender.gov.md arată că, în ultimii șase ani, atât Intermed SRL, cât și GBG-MLD SRL, au fost desemnate câștigătoare ale unor licitații la care a fost înregistrat un singur participant în competiție, ceea ce reprezintă un factor de risc și poate indica astfel că licitațiile au fost aranjate, spun experții. Printre instituțiile care au încălcat principiul concurenței la desemnarea câștigătorilor licitațiilor publice se numără și cele conduse anterior sau în prezent de actuali și foști inculpați în „dosarul licitațiilor truate în medicină” – Institutul de Medicină Urgentă, Centrul Republican de Diagnosticare Medicală, Institutul Oncologic, Centrul de Sănătate Cahul și Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale.

## **CEDO A OBLIGAT GUVERNUL SĂ ÎI ACHITE UN PREJUDICIU DE 10 MII DE EURO LUI TUDOR CEAICOVSCHI**

În iunie 2018, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că autoritățile Republicii Moldova au încălcat drepturile lui Tudor Ceaicovschi, atunci când administrația izolatorului unde a fost deținut a refuzat o perioadă îndelungată să urmeze prescripția medicilor privind spitalizarea. De asemenea, magistrații de la Strasbourg au constatat că instanțele naționale nu au indicat motive suficiente și relevante pentru dispunerea și prelungirea arestului preventiv în cazul omului de afaceri.

## **PROCESUL NU ARE FINALITATE LA ȘASE ANI DE LA EXPEDIEREA DOSARULUI ÎN INSTANȚĂ**

Dosarul a ajuns pe masa magistraților în noiembrie 2015, la un an de la demararea urmăririi penale. La șase ani de la expedierea în judecată, acesta încă se află la etapa cercetărilor judecătorești în instanța de fond. Majoritatea ședințelor de judecată au fost fie amânate, fie întrerupte, din diferite motive, de la neprezentarea avocaților inculpaților din motive de sănătate, până la insuficiența spațiului din sălile Judecătoriei Buiucani, unde se desfășoară procesul.



Într-un răspuns al Procuraturii Anticorupție se arată că examinarea îndelungată a dosarului se datorează în mare parte „situației pandemice instituite pe parcursul ultimilor ani în sfera sănătății publice, cererilor de amânare înaintate de către părțile în proces, dar și disjungerii în anul 2019 a cauzei penale într-o procedură separată în rezultatul pronunțării sentinței în privința inculpatei Ina Vorona, ultimul fapt generând efectiv reluarea de la început a cercetărilor judecătorești”.

### **EPISODUL VORONA: INculpATA ȘI-A RECUNOScut PE DEPLIN VINA**

La 5 iulie 2019, magistratul Victor Boico de la Judecătoria Buiucani, a pronunțat sentința în privința Inei Vorona, administratoarea companiei Intermed SRL, fondată de soția lui Tudor Ceaicovschi. Vorona a fost găsită vinovată de comiterea abuzului de serviciu soldat cu urmări grave în cinci episoade (Spitalul Raional Taraclia, Centrul de Sănătate Cahul, Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, Institutul de Medicină Urgentă, Institutul de Cardiologie), fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 30.000 de lei, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de administrare a întreprinderilor sau de a exercita o anumită activitate legată de administrarea întreprinderilor pe un termen de trei ani. Inculpata își recunoscuse pe deplin vina și cauza sa a fost disjunctă din dosarul inițial.

Între altele, în sentința motivată se arată că fondatorul SRL Intermed, Tudor Ceaicovschi, știind că Institutul de Cardiologie are necesitatea de a procura utilaj medical „angeograf”, pe parcursul lunii octombrie 2014, l-a determinat pe ministrul Sănătății de la acel moment „să îi încredințeze dânsului procurarea și importul tehnicii respective în Republica Moldova”. „În aceeași perioadă, ministrul Sănătății a indicat persoanelor responsabile să organizeze o licitație pentru procurarea unui angeograf, precum și să efectueze pregătirile necesare pentru instalarea acestuia. În perioada 12-21 octombrie 2014, reprezentanții autorității contractante au coordonat cu fondatorul SRL Intermed prețul care urma a fi inclus în oferta SRL Intermed la licitația care urma să aibă loc.

Chiar dacă licitația publică încă nu avusese loc, reprezentanții

Institutului de Cardiologie au întreținut la data de 19 noiembrie 2014 convorbiri telefonice cu fondatorul SRL Intermed, în cadrul cărora au discutat referitor la caracteristicile tehnice ale unor piese pe care urma să le conțină utilajul medical «angeograf», care urma să fie livrat de SRL Intermed. Mai mult, știind despre desemnarea firmei pe care o gestiona în calitate de câștigător la licitația care abia urma să aibă loc, fondatorul SRL Intermed a organizat inițierea amenajării încăperii, necesare pentru instalarea dispozitivului medical «angeograf», cu circa 40 zile înainte de organizarea licitației propriu-zise”, au notat judecătorii în sentința motivată.

„Corespunzător, Ina Vorona, cunoscând despre acțiunile complicilor săi [...], a semnat documentele necesare pentru participarea la licitație și le-a înaintat autorității responsabile – IMSP Institutul de Cardiologie. Astfel, la data de 1 decembrie 2014 a fost organizată licitația publică nr. 14/02207 în cadrul căreia obiectul achiziției a fost achiziționarea echipamentului medical”, se menționează în sentință. Autoritatea contractantă a oferit caietul de sarcini la patru operatori economici, între care GBG – MLD SRL și SRL Intermed. Până la termenul limită, doar Intermed SRL a depus oferta. Din document mai aflăm că „specificațiile tehnice ale echipamentului medical propus de SRL Intermed corespundea întocmai celor prevăzute de caietul de sarcini, membrii comisiei de licitație fiind induși astfel în eroare cu privire la respectarea procedurii legale în ce privește corespunderea ofertei înaintate de către Intermed SRL cu parametrii incluși de autoritatea contractantă în caietul de sarcini”. La data de 15 decembrie 2014 contractul de achiziție respectiv a fost înregistrat la Agenția Achiziții Publice.

„În total, în rezultatul acțiunilor Inei Vorona și a persoanelor publice, precum și celor cu funcții de demnitate publică, în circumstanțele expuse, s-au cauzat daune materiale instituțiilor publice care gestionează bugetul de stat în sumă totală de 63.484.775,8 lei, sumă ce constituie, potrivit art.126 din Codul penal, daune în proporții deosebit de mari, calificate drept urmări grave”, se mai arată în sentința motivată. Procurorii au demonstrat vinovăția Inei Vorona în alte patru episoade similare.

## **SECHESTRUL APLICAT PE BUNURILE LUI TUDOR CEAICOVSCHI, PARȚIAL RIDICAT**

În momentul transmiterii cauzei penale în instanța de judecată, oamenii legii au aplicat mai multe măsuri asiguratorii sub formă de sechestrul asupra bunurilor lui Andrei Usatîi, Serghei Țurcanu, Victor Cernat, Gheorghe Ciobanu, Victor Donea, Alexandru Spînu și Tudor Ceaicovschi și alții. La 18 ianuarie curent a avut loc o ședință de judecată, în cadrul căreia a fost parțial admisă cererea inculpatului Tudor Ceaicovschi și a părții interesate Zinovia Ceaicovschi privind scoaterea bunurilor de sub sechestrul. Prin încheierea respectivă a fost dispusă ridicarea sechestrului de pe sumele de bani indisponibilizate, însă judecătorii au respins ca fiind nefondată solicitarea de ridicare a sechestrului de pe bunurile imobile. Surse din cadrul anchetei au comunicat că ar fi vorba despre ridicarea sechestrului de pe un milion de lei.

Până la ședința din 22 octombrie curent acuzarea de stat a fost reprezentată de către procurora Mirandolina Sușițaia, ulterior cauza penală fiind transmisă unui grup de acuzatori de stat condus de procurora Eugenia Zubco. Întrucât pe portalul instanțelor nu am găsit informații despre contestarea încheierii privind ridicarea sechestrului de pe bunurile lui Ceaicovschi, am încercat să aflăm această informație de la Mirandolina Sușițaia. „Care este problema? Despre ce încheiere este vorba, că ele au fost mai multe?”, ne-a întrebat. Când am precizat că este vorba despre sechestrul aplicat pe bunurile lui Tudor Ceaicovschi, ridicat prin încheierea pronunțată în cadrul singurei ședințe neamânate și neîntrerupte, Mirandolina Sușițaia a evitat să ofere un răspuns și ne-a sugerat să ne adresăm la Procuratura Anticorupție.

## **DE CE FIRMELE LUI TUDOR CEAICOVSCHI NU SUNT INCLUDE ÎN LISTA DE INTERDICȚIE**

Chiar dacă administratoarea Intermed SRL a fost condamnată definitiv pentru abuz de serviciu soldat cu urmări grave, compania respectivă nu a fost inclusă în lista de interdicție a operatorilor economici. De vină ar fi lipsa unei sentințe de condamnare pe numele lui Tudor Ceaicovschi. „Privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate

conform prevederilor articolului 63 alineatul (1) litera b) Cod Penal este o pedeapsă aplicabilă persoanei juridice în urma examinării cauzei penale în fond și recunoașterea de către instanță a vinovăției acesteia, fapt care nu a avut loc în prezenta cauză penală”, se arată într-un răspuns al Procuraturii Anticorupție.

Solicitată să explice de ce companiile lui Ceaicovschi continuă să participe la licitațiile publice, Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor de asemenea a dat vina pe lege.

„Potrivit Legii privind achizițiile publice, orice operator economic are dreptul de a participa în condițiile legii la procedura de atribuire a contractului de achiziții publice. Prin urmare, orice ofertant care întrunește cerințele de eligibilitate poate participa la procedurile de achiziții publice, iar autoritatea contractantă îi poate atribui contracte. Totodată, aceeași lege prevede că autoritatea contractantă are obligația de a exclude din procedura de atribuire a contractului de achiziții publice orice ofertant sau candidat despre care are cunoștință că, în ultimii cinci ani, a fost condamnat, prin hotărâre definitivă a unei instanțe judecătorești, pentru participare la activități ale unei organizații sau grupări criminale, pentru corupție, fraudă, spălare de bani, pentru infracțiuni de terorism sau legate de activități teroriste, finanțarea terorismului, exploatarea prin muncă a copiilor și alte forme de trafic persoane.

Astfel, în vederea excluderii unui ofertant din cadrul unei proceduri de achiziție publică, reieșind din prevederile normative menționate, inclusiv având în vedere principiul prezumției nevinovăției, trebuie să existe o hotărâre definitivă a unei instanțe judecătorești de condamnare. Suplimentar, ținem să menționăm că de aprecierea întrunirii condițiilor de eligibilitate, precum și de excluderea din procedură, competentă este autoritatea contractantă care inițiază și desfășoară procedurile de achiziții publice. În context, ținem să menționăm că în exercitarea activităților de soluționare a litigiilor pe marginea procedurilor de achiziție publică Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor nu a recepționat nicio contestație, al cărei obiect ar constitui neîntrunirea condițiilor de eligibilitate a companiilor SRL GBG-MLD, Intermed SRL și Intermed-Service SRL sau a factorilor de decizie din cadrul companiilor respective, reieșind din imperativele Legii privind achizițiile publice”, se menționează în răspunsul ANSC.

## ȘEFUL CENTRULUI REPUBLICAN DE DIAGNOSTICARE MEDICALĂ, SCOS DE SUB URMĂRIRE PENALĂ

Pentru că Centrul Republican de Diagnosticare Medicală a achiziționat în ultimii șase ani dispozitive medicale și consumabile în valoare totală de peste 92 de milioane de lei de la companiile lui Tudor Ceaicovschi, iar șeful instituției respective, Andrei Testemițanu, de asemenea a fost reținut în aprilie 2015 în cadrul „dosarului licitațiilor trucate în medicină”, l-am sunat pentru a obține un comentariu. „Eu în 2015 am fost ponegрит de frații Dvs. jurnaliști, după asta eu nu am nicio plăcere să discut cu jurnaliștii. Au trecut mai mulți ani, dar cum a fost ponegритă familia care a adus beneficii medicinei Moldovei, eu nu o să uit niciodată. Dosarul meu a fost închis și scuzele cerute”, a punctat Andrei Testemițanu și a închis.

Surse din cadrul anchetei ne-au comunicat că dosarul în care figura șeful Centrului Republican de Diagnosticare Medicală într-adevăr a fost clasat. Din materialele anchetei reiese că procurorii au adunat probe care indică asupra faptului că a fost încălcată procedura de achiziție a tehnicii medicale de către Constantin Avasișoiaie, Andrei Testemițanu, Anatolie Crețu, cu aportul lui Tudor Ceaicovschi și altor persoane. Cu toate acestea, organul de urmărire penală nu a putut demonstra că prin acțiunile lor au fost cauzate efectiv daune materiale persoanelor fizice sau juridice.

## ȘEFUL CENTRULUI DE SĂNĂTATE CAHUL: „DE MULȚI ANI DEJA NU CUMPĂRĂM CONSUMABILE DIRECT DE LA FIRMELE DLUI CEAICOVSCHI”

Am încercat să obținem reacții de la toți inculpații din dosar, care conduc instituții ce au desemnat în ultimii ani companiile GBG-MLD SRL și Intermed SRL câștigătoare la licitațiile publice. Vitalie Moscalu, directorul Institutului de Cardiologie, nu a fost de găsit pentru un comentariu. Colegii săi au precizat că Moscalu se află de mai multe zile într-o deplasare.

Alexandru Hagioglo, directorul Centrului de Sănătate Cahul, a precizat că instituția pe care o conduce demult nu mai cumpără consumabile direct de la firmele lui Ceaicovschi. „Noi acum nu mai procurăm

direct, pentru noi Centrul de Achiziții Publice Centralizate în Sănătate și Platforma Achizițiilor Publice organizează licitații. Ceea ce ne dau, aceea luăm. Ne trimit prin poștă contractul, noi îl semnăm și îl trimitem înapoi. Eu nu sunt membru al grupului de achiziții”, a precizat Hagioglo.

### **TUDOR CEAICOVSKI: „DOSARUL A FOST FĂCUT LA COMANDĂ ȘI NU ARE LA BAZA FAPTE REALE ȘI PERTINENTE”**

Am încercat să obținem un comentariu și de la Tudor Ceaicovski. După mai multe amânări, acesta ne-a redirectionat la o colegă de-a sa, motivând că pleacă într-o deplasare peste hotare. Comentariul lui Tudor Ceaicovski, expediat de colega sa prin email: „Faptul că întreprinderile GBG-MLD și Intermed au câștigat mai multe licitații pe parcursul ultimilor ani confirmă că produsele comercializate de acestea sunt de calitate și de ultimă generație. Totodată, continuitatea activităților de succes ale companiilor date confirmă și faptul că dosarul așa-numitor licitații trucate a fost făcut la comandă și nu are la bază probe reale și pertinente. Menționăm că până în prezent nicio persoană vizată în dosar, în afară de Ina Vorona, nu și-a recunoscut vina. În acest context, recunoașterea vinei de către dna Ina Vorona este una dubioasă, care, probabil, a fost obținută sub presiune. Nu avem ce comenta aici. Nu înțelegem acțiunile ei”, a punctat Ceaicovski, fără să precizeze la comanda cui ar fi fost instrumentat dosarul.

Nu am reușit să facem legătura cu Ina Vorona pentru a-i solicita un comentariu.

### **EXPERTĂ: „DE MULTE ORI, SPECIFICAȚIILE TEHNICE AJUSTATE SUNT ÎNDREPTĂȚITE PRIN INVOCAREA NECESITĂȚILOR AUTORITĂȚII CONTRACTANTE”**

Maria Covalciuc, directoare la Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă (AGER), consideră că favorizarea companiilor lui Ceaicovski de către unele autorități contractante a descurajat alți operatori economici să participe la licitații publice.

„Includerea operatorilor economici în Lista de interdicție este o procedură anevoioasă, iar responsabilitatea pentru demararea acestei

acțiuni îi revine fie Agenției Achiziții Publice, dacă se autosesizează, fie autorității contractante, fie ANSC. În ceea ce privește companiile enunțate și cazul trucării licitațiilor publice, conchidem că și reprezentanții autorității contractante, și AAP, au fost implicați și nu ar fi constatată vreo încălcare. Prin urmare, doar o hotărâre a instanței de judecată poate cauza includerea acestora în Listă, în lipsa acesteia, prezumția de nevinovăție face imposibilă excluderea lor sau impunerea unei interdicții de a participa, ulterior, la alte proceduri de achiziții.

În contextul actual, doar alți operatori economici, care intenționează să participe la astfel de achiziții și observă specificații tehnice ajustate sau «cu dedicație», cum le mai numim, pot depune o contestație la ANSC, însă trebuie să argumenteze foarte bine, altfel, contestația nu va fi admisă, iar concurența va fi doar mimată. Din păcate, de multe ori, specificațiile tehnice ajustate sunt îndreptățite prin invocarea «necesităților autorității contractante», tocmai de aceea este foarte dificil pentru alți operatori economici să demonstreze de ce caietul de sarcini a fost modificat astfel încât să câștige favoritul autorității contractante. Faptul că, pe parcursul ultimilor ani, la procedurile de achiziții desfășurate participa unul și același operator economic căruia autoritatea contractantă i-a atribuit contractul, nu doar a prejudiciat bugetul public, dar a și descurajat alți operatori economici, care, pur și simplu, nu mai doresc să intervină în acest cerc vicios”, a precizat experta.



**Încălzirea pe biomasă: Istoria unui eșec moldovenesc alimentat cu milioanele japonezilor**



**Milioane de lei cheltuite din Fondul Ecologic Național pentru o stație de epurare cu un viitor incert**



**Banii din spatele uniformei**



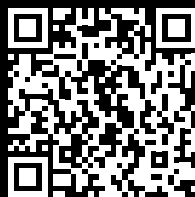
**Locuințele sociale din mai multe raioane, construite dintr-un împrumut european, repartizate cu ignorarea criteriilor de selecție**



**Unde-i votul electronic din Consiliul municipal Chișinău?**



**O parte din banii europeni donați Găgăuziei pentru echipament medical a ajuns la o firmă creată urgent de un activist pro-rus de la Comrat**



**Războiul testelor de sânge**



**825 de milioane de lei în 6 ani: firmele vizate în „dosarul licitațiilor trucate în medicină” câștigă în continuare contracte la stat**



# CARTEA NEAGRĂ

A RISIPEI BANILOR PUBLICI

ÎN REPUBLICA MOLDOVA

2021



FRIEDRICH NAUMANN  
FOUNDATION For Freedom.

Moldova

